

náš vidiek 3-4/2014

štvrtročník
ročník XI.

časopis Vidieckeho parlamentu na Slovensku

VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU

- Líderka roka 2014
- „Ženy do voza aj do koča II.“
- VIII. Fórum VIPA SK v Krupine

a mnoho iného o aktivitách a vyhlídkach nášho vidieka

Obsah

- 4 Vidiecka žena roka – Líderka 2014
- 7 „Žena nahradí mnohých, ženu nikto.“
- 9 Mŕtve a živé potraviny
- 10 Dobré skutky konaj potajomky
- 11 „Pusťme ju do sveta, nech ukáže, čo vie.“
- 12 Naša cesta do „veľkého“ sveta
- 16 Navštívte aj vy tieto zariadenia...
- 18 Europoslankyňa Žitňanská chce presadiť v slovenskom parlamente flexibilnú rodičovskú
- 19 Komisia spúšťa ofenzívu za rodovú rovnosť
- 20 Ženy do voza aj do koča II.
- 22 Súčasná sociálna podoba slovenskej vidieckej ženy – porovnanie za roky 2007 až 2014
- 30 Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
- 31 VIPA SK ako národný líder konzultácií k Európskemu vidieckemu parlamentu 2015
- 32 VIII. Fórum OZ VIPA SK
- 36 Závery VIII. Fóra OZ VIPA SK
- 40 Aktivity Záhradného centra Lány Ovčiarско
- 42 Oslava vidieckeho života – „Na salaši pri guláší“
- 43 Oživa sláva „Klenoveckého syra“
- 46 Námety na finalizáciu mlieka a výrobu syrov v podmienkach malovýroby
- 53 Kontroly potravín v poslednom štvrtroku 2014
- 55 Ľubomír Jahnátek rokoval s Philom Hoganom
- 56 Vyhlásenie víťazov TOP AGRO
- 58 Prírodné hnojivo na papriky
- 61 Mladí bez práce – krajina bez budúcnosti?
- 63 PREPARE Gathering
- 64 Štát sprístupňuje malým a mladým poľnohospodárom pôdu na podnikanie
- 68 Zástupcovia Vidieckeho parlamentu na Slovensku na mládežníckej konferencii
- 70 O projekte „Za jedno lano“
- 72 Rok 2015 bude rokom 200. výročia narodenia Štúra
- 74 OECD o vzdelávaní 2014
- 75 Zo vzdelávacích aktivít OZ VIPA SK
- 76 Školy musia dať o sebe vedieť
- 77 „Rodinné farmy - a čo u nás?“
- 78 Slovensko aktualizovalo stratégiu proti rozkrádaniu eurofondov
- 79 Slovensku ostáva z eurofondov nevyčerpaná tretina

náš vidiek

Ročník: XI.

Číslo: 3-4/2014

ISSN: 1339-1542

Vydavateľ:
Občianske združenie
Vidiecky parlament na Slovensku
Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
mobil: 0915 446 538
e-mail: vipa@vipa.sk
www.vipa.sk

Vychádza štvrtročne pre vnútornú potrebu organizácie. Nepredajné.

Náklad: 1000 ks

Uzavierka nasledujúceho čísla:
20. marca 2015

Redakčná rada:
Bc. Mária Behanovská,
doc. Ing. Miroslav Habán, PhD,
Ing. Karol Herian, CSC

Grafická úprava a ilustrácie:
Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň:
Róbert Jurových – NIKARA, Krupina
Neprešlo jazykovú úpravou.

Foto na titulnej strane:
Stopa v zimnej šľahačke; Pavol Borodovčák

Foto na 3. strane:
Úplne biele ráno; Pavol Borodovčák

Foto na zadnej strane obálky:
Kostol sv. Michala archanjela v Budči; Pavol Borodovčák

Ženy do voza aj do koča II.

Číslo je venované projektu „Ženy do voza aj do koča II.“ Tak ako každoročne sa oslavuje 15. októbra Svetový deň vidieckych žien vo svete. Našou snahou je pripomenúť si túto udalosť aj na Slovensku. Sme síce vidiecka krajina, ale pomoc a podpora pre ľudí ktorí žijú na vidieku je parametricky odlišná ako v mnohých iných krajinách sveta.

Je pre nás veľmi dôležité venovať pozornosť práve aktívnym ženám a aj vďaka projektu sme mohli prispieť k scitlivieniu našej spoločnosti k témam, ktoré nie sú práve obľúbené.

Naším cieľom bolo a stále ostáva.

Scitlivieť spoločnosť a profesné skupiny pre vnímanie rodovej nerovnosti a pomôcť k odstraňovaniu stereotypov cielenými výstupmi výskumu o úspešných ženách určeným pre kandidátky do rozhodovacích pozícií a ich podporovateľov a implementovanie programov a osvetových aktivít na základe výskumu, ktoré môžu prispieť k vykoreneniu tradičných stereotypov o rodových rolách mužov a žien v rodine, na trhu práce v zmysle záverečných zistení CEDAW. Výbor pre odstránenie všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) je skupina nezávislých odborníkov, ktorý sleduje vykonávanie Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien. CEDAW výbor sa skladá z 23 expertov o právach žien z celého sveta.

Poradenskými a osvetovými činnosťami pre odbornú a laickú verejnosť posilniť rodovú rovnosť so špeciálnym zameraním na viacnásobne znevýhodnené skupiny.

V uponáhľanom svete a povinnostiach, ktoré nám zatláčajú hodnoty ako sú napríklad morálka. Čo to je morálka?

Morálka je súhrn hodnôt človeka, jeho mravov, správania sa, ideí a noriem. Súvisí so spravodlivosťou, šľachetnosťou, dobrým srdcom, s konaním toho, čo je dobré a správne

Podľa slovníka je morálka súhrn pravidiel, ktoré nám pomáhajú rozlišovať dobré od zlého. Konanie dobra nám zabezpečí pokojný a šťastný život.

V jednej rozprávke som raz počula, že nie vždy tá najľahšia cesta je najsprávnejšia.

Niekedy musíme vynaložiť úsilie, ak chceme ísť cestou dobra a lásky. Ale ten, kto sa nenechá odradiť počiatočnými ťažkosťami, dočká sa ovocia svojho konania. Dôležitá je vôľa. Prvý krok. Akou cestou sa vydáme.

Mária Behanovská

Bc. Mária Behanovská, Vidiecky parlament na Slovensku

Vidiecka žena roka – Líderka 2014

Niekedy musíme vynaložiť úsilie, ak chceme ísť cestou dobra a lásky. Ten, kto sa nenechá odradiť počiatočnými ťažkosťami, dočká sa ovocia svojho konania. Dôležitá je vôľa. Prvý krok, akou cestou sa vydáme. Myšlienka Svetového dňa vidieckych žien sa zrodila v roku 1995 počas Pekingskej konferencie venovanej problematike žien. Organizácia spojených národov (OSN) následne vyhlásila 15. október za Svetový deň vidieckych žien (World Rural Womens Day).

Zápis do pamätnej knihy Mesta Krupina
v obradnej sieni mestského úradu

Na Slovensku sa v rámci Svetového dňa vidieckych žien konal 13. ročník súťaže Vidiecka žena roka – Líderka 2014, v tomto roku pod záštitou europoslankyň, Jany Žitňanskej a Moniky Smolkovej v spolupráci s partnermi súťaže. Bol súčasťou programu prvého dňa VIII. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku, konaného 17. – 18. októbra 2014 v Krupine.

Nominované boli ženy, ktoré pôsobia a žijú na vidieku, svoj voľný čas venujú aktivitám v rôznych oblastiach verejného života vo svojej komunite, obci, časti obce, mikroregiónu, VSP apod., sú uznávanými osobnosťami, „líderkami“, šíria ľudové remeslo pre súčasné a budúce generácie, snažia sa, aby slovenský vidiek prežil.

V tomto ročníku boli vyhodnotené:

žena – aktivistka: Mgr. Daniela Kozáková

žena – politička: PhDr. Anna Badínová

žena – farmárka: Oľga Apoleníková

žena – remeselníčka: Ľubica Rumplová

žena – podnikateľka: Editta Baranyaiová.

Aktivistka: **Mgr. Daniela Kozáková** (Mojmírovce, vek: 54 rokov, dve deti, záľuby – príroda, literatúra, práca s ľuďmi a pre ľudí, varenie, pečenie).

Mgr. Daniela Kozáková pracuje v redakčnej rade časopisu Mojmírovčan od r. 1995 ako jeho zakladajúca členka. Aktivity realizuje v OZ v spolupráci s ďalšími organizáciami v obci. Do väčšiny aktivít sú zapájaní občania ako dobrovoľníci. Pripravovala dramaturgie, sce-

Anna Badínová, Oľga Apoleníková,
europoslankyňa Jana Žitňanská, Daniela
Kozáková a Mária Behanovská

Z kultúrneho programu CVČ Domček

náre, réžie a moderovala kultúrne podujatia. Pripravovala a realizovala menšie projekty na podporu detí a mládeže, vrátane detí z marginalizovanej rómskej komunity, talentovaných detí... Zaviedla a organizovala denné detské tábory počas prázdnin, zorganizovala stretnutie rodákov z Mojmíroviec.

Politička: **PhDr. Anna Badínová** (Belá-Dulice, vek: 46 rokov, dve deti, záľuby – rodina, záhradka, ochotnícke divadlo, poézia). Starostkou obce Belá-Dulice je už tretie funkčné obdobie. Spolupracuje ochotne a rada s organizáciami v obci, od mladých rokov sa venuje ochotníckemu divadlu. Okrem starostlivosti o obec sa angažuje v rôznych kultúrnych podujatiach, aj jej pričinením sa miestny Zbor pre občianske záležitosti radí k veľmi úspešným v rámci Slovenska. Dlhodobu udržiava živú spoluprácu so zahraničnými Slovákmi a partnermi. Je vždy ochotná a hľadá riešenia pre skvalitňovanie života obyvateľov nielen vlastnej obce, ale celého regiónu.

Farmárka: **Oľga Apoleníková** (Visolaje, okres Považská Bystrica, vek: 50, dve deti, záľuby – chov oviec, spracovanie ovčieho mlieka, ľudové remeslá, ovčiarske slávnosti).

Pani Oľga Apoleníková je vidiecka žena z obce Visolaje. Pôvodne bola zamestnaná v Považských strojárňach ako skladníčka a po ich zániknutí začala podnikat' v poľnohospodárstve a neskôr s chovom oviec. Pomocou

pôžičiek a európskych fondov si založila a vybudovala veľkú farmu s počtom oviec cez 1 200 ks a vyrába celoročne vynikajúce výrobky z ovčieho mlieka, ktoré si získali uznanie a obdiv na celom Slovensku. Pritom organizuje krásne vidiecke akcie, ako napr. Na salaši pri gulášoch, Salaš v meste, Ovenálie a pod., kde sa prezentuje aj ľudovými remeslami. Pritom vždy presadzuje zdravú a vynikajúcu ovčiu

O program sa postarali šikovné deti z Centra voľného času Domček v Krupine

Kultúrny program CVČ Domček

výrobky, za ktoré získala na Slovensku i v zahraničí celý rad ocenení.

Pani Apoleníková je skutočným vzorom, ako dokáže žena na vidieku úspešne podnikat, pritom dáva prácu ľuďom na vidieku, je prospešná nielen samotnej obci Pružina, kde podniká, ale aj celému slovenskému ovčiarstvu. Pomáha pritom propagovať vidiek, regionálne špeciality a vynikajúce zdravé mliečne výrobky, ktoré predáva nielen v okolí, ale aj na viacerých miestach Slovenska. Pani Olga Apoleníková je vynikajúcim príkladom, ako dokáže žena na vidieku s úspechom pracovať, rozvíjať tradičné remeslá a napomáhať tak celkovému rozvoju vidieka.

Remeselníčka: Ľubica Rumplová (Modrý Kameň, vek: 54 rokov, dve deti, záľuby – cestovanie, knihy, mágia).

Je vynikajúca remeselníčka – pernikárka. Vyrába neodolateľné perníky, medovníky. Kto si ich raz kúpi, musí sa vrátiť znova. Svojom remeslu sa venuje celým srdcom, má živnosť. Môžeme ju stretnúť na rôznych podujatiach, jarmokoch a prezentáciách ľudového remesla. Jej výrobky sú krásne a chutné.

Podnikateľka: Editta Baranyaiová (Banská Štiavnica, vek: 42 rokov, dve deti, záľuby – práca).

Je majiteľkou penziónu Starý hostinec v obci Svätý Anton. Zariadenie je vhodné pre

jednotlivcov a rodiny s deťmi, rodinné oslavy, firemné kolektívy. Prijemné chvíle sa tu dajú stráviť v lete aj v zime. V réžii Ditty penzión poskytuje širokú škálu zaujímavostí a akcií. Ubytovanie je v rôznych štýloch – izba Detva, Myjava, Liptov, Spiš, Hont, Prenčov, Hrušov, Krnišov. Všetok svoj čas venuje penziónu a propagácii zariadenia. Je nutné zažiť, aby človek pochopil, v čom je Ditta človek na správnom mieste.

Vítazky boli odmenené vecnými cenami, víkendovými pobytmi a pani Jana Žitňanská ich pozvala do Bruselu. Boli ocenené aj v rámci národných osláv Svetového dňa potravín, ktoré sa pod záštitou ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky konali 23. októbra 2014 v Nitre.

SPONZORI

Vikendové pobyty:

Agroinštitút Nitra, štátny podnik – Olga Apoleníková
Starý Hostinec vo Svätom Antone – Anna Badínova
Agropenzión Grunt, Papradno – Ľubica Rumplová
Poľnohospodárske podielnícke družstvo Liptovská Teplička – Editta Baranyaiová
Penzión Babia hora v Jasenskej doline – Daniela Kozáková

Pozvanie do Bruselu: Jana Žitňanská

Vecné ceny: mesto Krupina
obec Zubrohlava
Mária Víghová (Mary Key)
OZ „Nádej v Uňatíne“
Ľudmila Bátorová
Janka Mikušáková
Karol Herian
Mária Behanovská
OZ Vidiecke ženy
SOŠ OS Krupina
Pekáreň Bzovík

ŽENA AKTIVISTKA – Daniela Kozáková

„Žena nahradí mnohých, ženu nikto.“

Podakovanie a vyznanie

Nedávno som čítala citát: „Matka nahradí všetkých, matku nikto.“ Ja by som to parafrázovala „Žena nahradí mnohých, ženu nikto.“ Myslím si, že o vidieckej žene to platí dvojnásobne. Veľmi pekne chcem poďakovať Vidieckemu parlamentu a hlavne predsedníčke Márii Behanovskej, že už trinásťkrát je akousi „mamou“ spomienky na Svetový deň vidieckych žien spolu s dôstojným oceňovaním práce žien na vidieku. ĎAKUJEM a prajem nech sa stále darí.

Priznám sa, že moje ocenenie ma prekvapilo a som zaň vďačná. Ja si vždy myslím, že sú iní na ocenenie a že to, čo robím ja je bežné a normálne.

Narodila som sa v obci Mojmírovce, kde žijem od narodenia. Od svojich školských rokov sa venujem recitovaniu, písaniu, kultúre, osvetu, Všetky moje aktivity sú aj moje koníčky a robím ich rada, nikdy som to nerekapitulovala svoje aktivity, až teraz.

Výštudovala som učiteľstvo pre I. stupeň základnej školy. Po 20 rokoch pôsobenia v školstve som dosala ponuku od obce prejsť pracovať do samosprávy na pozíciu projektového manažéra a referenta kultúry, osvetu a práce s mládežou.

Vo verejnom živote pôsobím od svojich školských rokov. Vďaka mojim učiteľom, ktorí ma viedli k tomu, že keď človek v niektorej oblasti lepší, ako jeho okolie je povinný ten dar ďalej rozdávať a rozvíjať.

Od roku 1973 pracujem v Zbore pre občianske záležitosti pri sobášoch, ale aj pohreboch a rôznych iných občianskych obradoch.

Súbežne som pracovala ako dobrovoľník pri organizovaní rôznych kultúrnych podujatí. Popri tom som si dopĺňala vzdelanie, aby všetky aktivity boli v súlade s potrebami organizačnými, legislatívnymi, protokolárnymi,...

V období 2001 – 2008 som pracovala na Obecnom úrade v Mojmírovciach, kde bol ťažiskom mojej práce projektový manažment, čoho výsledkom boli úspešné projekty – rekon-

Daniela Kozáková (vľavo) si preberá ocenenie

štrukcia budovy základnej školy, rekonštrukcia miestnych komunikácií, rekonštrukcia námestia, rekonštrukcia zdravotného strediska, ... Okrem toho to bolo aj množstvo menších projektov na podporu detí a mládeže, vrátane detí z marginalizovanej rómskej komunity, talentovaných detí, ... Reagovala som na požiadavku rodičov realizovať prázdninové aktivity pre deti a tak sa mi podarilo zaviesť a pravidelne organizovať denné detské tábory počas prázdnin, z toho sa potom vyvinuli klubové aktivity detí aj počas školského roka, zaujímavé bolo aj napríklad stretnutie rodákov z Mojmíroviec, ktorí žijú mimo obce, V rámci

Zľava Jana Žitňanská, Daniela Kozáková a Mária Behanovská

mojej práce som pokračovala v pripravovaní dramaturgií, scenárov, réžii a moderovaní všetkých kultúrnych podujatí (Degustácia vín, Vinobranie, Družstevný deň, Dni obce Mojmirovce, Oceňovanie zaslúžilých občanov, posedenia s dôchodcami, tradičné obecné plesy, stretnutia so spisovateľmi,...).

V obci vydávame obecný časopis Mojmirovčan od roku 1995 bola som pri jeho založení a od roku 2003 pôsobím ako predseda redakčnej rady. Časopis bol ocenený v rámci Slovenska v súťaži Obecné noviny v roku 2007 (čestné uznanie) a v roku 2011 – 2. miesto. V roku 2014 bol časopis ocenený obecným zastupiteľstvom pri príležitosti Dní obce Mojmirovce, Cenou starostu obce.

V rokoch 1995 – 2010 som viedla obecnú kroniku, ktorá bola 3x ocenená ako najlepšia v rámci Slovenska.

V roku 2001 bola zakladajúca členka a odvtedy pôsobí ako predsedníčka občianskeho združenia (OZ) Mojmirovské kroky. Združenie získava finančné prostriedky z 2% z daní a drobných grantov a dotácií. Od založenia do dnešného dňa združenie získalo do obce takmer 80 000 EUR.

Združenie má pod patronátom Park Mojmirovce – národná kultúrna pamiatka (NKP) a ďalšie pamiatky v obci.

- Finančné prostriedky rozdeľujeme každý rok:
- do investičnej aktivity (park Mojmirovce postupne približne, Kostol sv. Ladislava – NKP, oprava artézskych studní, oprava Kaplnky sv. Urbana, úprava drobných sakrálnych pamiatok v obci, revitalizácia trávniku futbalového ihriska, úprava o značenie sakrálnych pamiatok,...
- do poznávacích a vzdelávacích aktivít v rámci dlhodobého projektu Poznávame našich susedov – poznávanie života a kultúry okolitých krajín, ale aj do podpory výstav a prezentácií, prednášok,...
- do podpory aktivít seniorov, mládeže, detí a zdravotne postihnutých.

Všetky tieto aktivity realizujeme v spolupráci s ďalšími organizáciami v obci. Do väčšiny aktivít sú zapájaní občania ako dobrovoľníci. Združenie je členom verejno – súkromného partnerstva Mikroregión CEDRON.

Naše OZ spolupracuje s ostatnými spoločenskými a športovými organizáciami v obci a regióne a tiež so školami (MŠ, ZŠ, ZUŠ, Odborné učilište internátne).

V súčasnosti mám vlastnú živnosť a stále pracujem pre vidiek a jeho rozvoj.

Od roku 2014 pôsobím ako manažérka verejno – súkromného partnerstva Mikroregión CEDRON. Podieľam sa na príprave rozširovania územia a príprave integrovanej stratégie rozvoja územia (ISRÚ) na obdobie 2014 – 2020. S touto prácou súvisí intenzívna komunikácia s jednotlivcami aj organizáciami v území s cieľom získať finančnú podporu územia v rámci prístupu LEADER z Programu rozvoja vidieka.

Keď sa pozriem na ten výpočet je toho veľa, ale musím povedať, že všetko je to práca, ktorá ma teší a naplňa. Všetko čo robím, robím rada a verím, že všetko má zmysel. Musím ale zdôrazniť, že na všetkých pozíciách, na ktorých pracujem mám okolo seba ľudí, ktorí mi pomáhajú, takže ocenenie by mali dostať aj oni.

Teším sa, že som si mohla prevziať ocenenie v rodisku Eleny Maróthy Šoltésovej, zakladateľky ženského hnutia na Slovensku. Bolo to veľmi milé stretnutie. Ešte raz veľmi pekne ďakujem a želám veľa úspechov.

Mŕtve a živé potraviny

Môj syrársky učiteľ a priateľ Ing. Karol Herian, ktorého si veľmi vážim sa rozhodol, že ma nominuje na Líderku – farmárku roka 2014. Jemu, vďačím za tento titul. Čo k tomu dodať? V prvom rade, že som bola veľmi prekvapená, nakoľko si dovoľm tvrdiť, že v dnešnej tzv. modernej dobe – dobe počítačov je poľnohospodárska činnosť niekde na pokraji spoločenských záujmov. Aj keď každá vyspelá spoločnosť má prioritu – potravinovú sebestačnosť.

Zľava Daniela Kozáková, Anna Baďínová a Oľga Apoleníková na slávnostnom vyhodnotení

zručnosťou prezentovali žiaci zo slovenských škôl a tí najlepší boli ocenení. Aj v tento deň sme boli ako Vidiecke ženy – líderky ocenené. Veľa sa v tento deň hovorilo o farmárčení, rodinných farmách a o dôležitosti potravín. Potraviny svojim zložením ovplyvňujú stavbu a funkčnosť nášho tela. Je to ako pri stavbe domu – ak ho postavíme len z mokrého piesku a bez základov – zrúti sa ako domček z karát. Rovnako je to aj s potravinami, ktoré si kladíme do košíka pri nákupe – buď si svoje telo (telá našich najbližších) budujeme zdravými, funkčnými a živými potravinami. Alebo „vďaka“ nefunkčným mŕtvym potravinám si vlastnoručne búrame svoj dom a aj dom tých, ktorých máme najradšej. Som veľmi hrdá na to, že s mojim kolektívom vyrábame potraviny – ovčie syry bez: GMO, konzervantov, stabilizátorov a emulgátorov. Naše syry sú 100% Slovenským výrobkom. Teším sa z každého nového zákazníka, ktorý má znalosť o mŕtvych a živých potravinách.

oto viac ma potešilo, že vidiecky parlament vidí a zviditeľňuje aj túto profesiu, ktorá je skôr doménou mužov ako je to aj v oblasti iných vysoko postavených riadiacich postov. V Krupine v rámci Dňa vidieckych žien sa konal 13. Ročník súťaže Vidiecka žena – Líderka 2014 pod záštitou europoslankyň Jany Žitňanskej a Moniky Smolkovej. Bol pripravený veľmi akčný a dynamický dvojdenný program s bohatou diskusiou zakončený príjemným spoločenským večerom kde nám ceny odovzdala europoslankyňa Jana Žitňanská.

Pri príležitosti Svetového dňa potravín sa v Nitre konala súťaž potravinárskych škôl v odbore pekáč – cukrár, kde sa svojou famóznou

ŽENA POLITIČKA – PhDr. Anna Badínová, starostka Obce Belá-Dulice

Dobré skutky konaj potajomky

„Každý deň kráčam svojou dedinkou, poznám v nej každú skalku. Počet okien na domoch, stromy pod oknami a storaké zvláštnosti ľudí, ktorí tu so mnou bývajú. Poznám ich všetkých. Tak ako oni poznajú mňa.“

Obec Belá-Dulice leží v nádhernom podhorskom prostredí pod úbočiami Veľkej Fatry

Čas plynie so svojou precíznosťou, rovnakým stálym tempom. Strieda sa deň s nocou, ročné obdobia si podávajú žezlo svojej vlády, roky sa vpisujú do letokruhových. Stretnutia a lúčenia, víťazstvá, prehry, úspechy, či neúspechy sú súčasťou ľudského života. Začiatok a koniec sú neustále v kolebehu rokov. Takú tvár má čas, v ktorom ľudia tvoria dobu a v nej sa odvíja život každého človeka. Čas beží ako okrídlený tátoš a človek s ním. Ani si neuvedomujeme tú závažnú rýchlosť, ktorá sa nedá k ničomu prirovnať.

V tejto uponáhľanej dobe však dobre padne človeku malé pozastavenie a poteší ho milé slovo. Pre mňa takýmto pozastavením boli dva dni – v Krupine 17.10.2014 na konferencii Ženy

do voza aj koča II a v Nitre 23.10.2014 Svetový deň potravín, ktoré som prežila v spoločnosti príjemných ľudí a hlavne jedinečných a usilovných žien, ktoré boli za svoju prácu ocenené ocenením Líderka roka 2014. Toto ocenenie udeľuje každoročne Vidiecky parlament na Slovensku. Som úprimne rada, že som bola medzi ocenenými i ja, za čo by som sa chcela srdečne poďakovať ľuďom, ktorí si všimli moju prácu a moje aktivity. I keď mojím krédom v živote sú slová: „Ak chceš mať radosť z dobrých skutkov, tak ich konaj potajomky a ľutuj, ak sa o nich niekto dozvie.“

Ešte raz chcem teda vysloviť moje veľké ďakujem všetkým ľuďom, ktorí si všimajú prácu nás žien a hlavne Vidieckemu parlamentu. Ďakujem všetkým tým, ktorí ma podporovali a podporujú v mojej práci. A v neposlednom rade svoje ďakujem vyslovujem aj svojej rodine, ktorá stojí pri mne vo všetkých chvíľach a je mi oporou v akejkoľvek situácii.

A na záver chcem iba povedať, že takéto ocenenie by som priala všetkým ženám sveta, lebo každá žena je výnimočnou a vzácnou osobnosťou.

Anna Badínová (v strede).

ŽENA REMESELNÍČKA – Ľubica Rumľpiová

„Pusťme ju do sveta, nech ukáže, čo vie.“

Keď som po toľkých rokoch videla, ako si pán Ing. Vojtech Szemes, CSc., ide v Nitre po svoje ocenenie za celoživotný prínos v potravinárskom odvetví, tak som sa vrátila v duchu o 17 rokov dozadu.

Vtedy som začínala a na svoj rozbeh som potrebovala okrem iného aj potvrdenie o rekvalifikácii.

Vybrala som si Pezinok. Na skúškach som nevedela odpovedať na jednu otázku, ...dvaja páni (Ing. Szemes a Ing. Gottschall) sa pozreli na seba a konštatovali, že v škole sa niečo zanedbáva. Na otázku, kde som študovala som len hlekla – v Spišskej Novej Vsi. Zas divné pohľady a otázka – My máme v Spišskej nejakú potravinársku školu? To akú školu ste navštevovala? Po mojej odpovedi: „Banské meračstvo a geológia“ ostalo niekoľko minút ticho. Vtedy som si iste pomyslela, že som keli... A čo tu robíte?... Chcem zdobiť a predávať medovníky... Keď sa už naozaj to ticho dalo krájať, tak zdvihli hlavy a jeden z nich povedal tomu druhému: „Pusťme ju do sveta, nech ukáže, čo vie.“

Pre mňa osudová veta, ktorú si budem pamätať celý život. Presne tak, ako si budem pamätať aj dvoch úžasných pánov, na ktorých som sa mohla kedykoľvek obrátiť, keď som niečo nevedela.

Teraz, po 17 rokoch, je toto ocenenie – Líderka remeselníčka, taká malá satisfakcia, za všetko, čím som musela prejsť, začiatky, pády, podrazy, učenie sa za pochodu... Nebolo to ľahké a skoro každý rok som mala obdobie, keď som chcela skončiť... a potom nastal čas, keď som už nechcela skončiť, nastal čas, keď som sa do svojej práce zamilovala. A tak je to až doteraz, ...naozaj... milujem svoju prácu.

Ilustračné foto, Pavol Borodovčák

text **Daniela Kozáková** a foto **Oľga Apoleníková**

Naša cesta do „veľkého“ sveta

Začiatok decembra 2014 bol pre ocenené ženy – Líderky 2014, nezvyčajný, povedala by som až výnimočný. Europoslankyňa Jana Žitňanská (Podpredsedníčka Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť a členka Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci a členka Delegácie pre vzťahy s krajinami Maghrebu a Zväzom arabského Maghrebu a Delegácie pri Parlamentnom zhromaždení Únie pre Stredozemie), okrem toho že prevzala záštitu nad súťažou Vidiecka žena roka 2014, venovala všetkým oceneným aj trojdňový pobyt v Bruseli.

Zľava Ľubica Rumplová, Editta Baranyaiová, Oľga Apoleníková, europoslankyňa Jana Žitňanská, Anna Badíňová a Daniela Kozáková

Naša cesta začínala 1. decembra 2014 na Letisku Milana Rastislava Štefánika v Bratislave. Ceste predchádzala emailová komunikácia s asistentkou pani poslankyne, ktorá nám poslala letenky, stručný program a len základné informácie.

Keďže sa nepatrí ísť na návštevu s prázdnyimi rukami, dali sme narýchlo a na diaľku „hlavy dokopy“ a dali „dohromady“, kto čo mohol. Ľubka Rumplová – žena remeselníčka, prispela medovníkmi, Olinka Apoleníková – žena farmárka, doplnila vynikajúce špeciality z farmy, ja – žena aktivistka, som poskytla publikácie, ktoré vydalo naše občianske zdru-

ženie, pridali sme malý drevený betlehem od mojej známej rezbárky a ešte zopár drobností. Skrátka, dali sme veci s ktorými pracujeme. Anička Badíňová – žena politička a Editka (Ditta) Baranyaiová – žena podnikateľka nám pomohli všetko zabaliť.

Tak, keď sme boli duševne aj materiálne vybavené mohli nastúpiť do lietadla a čakať, ako to všetko dopadne...

Pred bruselskou radnicou

Pred budovou Európskeho parlamentu v Bruseli.

Let mal meškanie. Najprv trochu vystrašené sme vymýšľali rôzne scenáre, čo ako vôbec nepoletí, atď. Tak sme hneď v Bratislave využili čas aby sme sa porozprávali, potykali si, dali si večeru, atď. Cesta teda začínala veselo aj rozpačito.

Do Bruselu sme prileteli po polnoci a nevedeli sme, ako sa dostaneme do hotela, keďže sa u nás prejavil deficit jazykových znalostí. Priznávam sa, že nám nebolo všetko jedno, keď nás chceli odviezť všetci taxikári spred letiska a my sme netušili, čo nám hovoria. Nakoniec sa chopila iniciatívy Ditta, ktorá sa hneď „zapísala“ ako krízový manažér. Aj keď si taxikár myslel, že nás už doviezol do cieľa, my sme nevystúpili, až keď zastavil pred hotelom Argus, kde sme bývali. Ale nakoniec sme „dorazili“ do hotela, kde s ubytovaním problém nebol.

Ráno nás čakali vynikajúce raňajky a náš denný ogram. Problém, ale nastal, keď sme zistili, že nevieme ako sa dostaneme do Európskeho parlamentu (EP). Zasadol krízový manažment pod vedením Ditty, na recepcii sme si požičali mapu a začali sme si robiť plány A, B, C. Prvý

bol zatelefonovať asistentke pani poslankyne. Po dlhšej komunikácii nám poslali taxík a smerovali sme do budovy Európskeho parlamentu, dúfajúc, že to horšie už máme za sebou. Počasie nebolo extra príjemné, ale dalo sa.

Pod svetoznáмым Atómiom

V predajni literatúry a materiálov o Európskej únii

Vo vestibule sa nás ujali asistentky Barbora Kociánová a stážistka Jarka Kollárová. Počas celého pobytu sa nám venovala slečna stážistka, veľmi šikovná dievčinka.

Dostali sme označenie Návšteva a náš zaujímavý deň mohol začať. Slečny nás uviedli do kancelárie pani poslankyne a odtiaľ sme išli do Parlamentária. Je to veľmi zaujímavý interaktívny priestor, kde pomocou moderného audiozariadenia si každý môže získavať informácie o všetkých členských štátoch EÚ vo svojom rodnom jazyku. Okrem mnohých zaujímavostí je tam aj kruhový priestor, ktorý simuluje zasadnutie EP. Keď sa tam posadíte, tiež počúvate informácie a máte aj pocit, že ste súčasťou auditória. Všetko tam bolo veľmi zaujímavé a pútavé. Po prehliadke časti budovy EP a miest, kde rokujú poslanci sme mali možnosť zúčastniť sa zasadnutia výboru, v ktorom pracuje pani Žitňanská, kde práve bola

delegácia OSN a spoločne sa zaoberali témou zneužívania detí, či už sexuálne, pracovne, alebo na boj. Téma veľmi vážna, smutná a ťažká.

Po náročnom, ale zaujímavom programe sme absolvovali obed s pani poslankyňou a jej asistentkami. Potom sme sa ešte chvíľu spoločne prešli po budove EP, urobili sme si zopár spoločných fotografií, v kancelárii pani poslankyne sme sa rozlúčili, odovzdali darčeky a nasledovala prehliadka mesta.

So slečnou Jarkou sme mali možnosť vidieť kráľovský palác, námestie s radnicou, navštívili sme múzeum čokolády, prešli zaujímavé obchody, nakúpili drobné darčeky a deň sme ukončili prechádzkou vianočne vysvetleným mestom a krásnymi vianočnými tržmi. Atmosféra tam bola veľmi príjemná a pokojná.

V stredu sme chceli vidieť Atómium (dominantu mesta), ktorá bola postavená v roku 1958 pri príležitosti Svetovej výstavy

Naše hlasovanie v Parlamentáriu

EXPO. Okrem toho sme mali ambíciu vidieť aj MiniEurópu, kde na niekoľkých stovkách metrov štvorcových sú dominanty zo všetkých členských štátov EÚ. Atómium sme navštívili,

ale náš druhý cieľ sa nám z časových dôvodov nepodarilo naplniť. Možno je to výzva do Bruselu sa vrátiť.

Po prehliadke už nezostal čas na nič len na odchod na letisko a prípravu na cestu domov. Slečna Jarka s nami absolvovala aj cestu na letisko, počkala kým prejdeme formalitami a vrátila sa do práce. No a my, plné zaujímavých zážitkov, na Slovensko.

Cesta do Bruselu bola peknou odmenou za prácu žien na Slovensku. Aj keď sa vyskytli nedostatky, ja osobne som za túto skúsenosť veľmi vďačná. Veď my sme si dokázali, že Slovenky si poradia a jednoducho sú aj do koča aj do voza.

Chcem za všetky ocenené veľmi pekne poďakovať tým, ktorí nás nominovali, Vidieckemu parlamentu, že upozorňuje na aktivity žien na vidieku. Taktiež veľké ďakujem pani europoslankyni Jane Žitňanskej aj stážistke Jarke Kollárovej.

Pri módnej prehliadke

Mária Behanovská

Navštívte aj vy tieto zariadenia a možno sa tam stretneme s našimi Líderkami

Ďakujeme za pobyty pre naše víťazky v roku 2014.

Agroiňtitút Nitra, štátny podnik

Je už takmer 50 rokov rezortným vzdelávacím zariadením Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Poskytuje široké portfólio služieb hlavne v oblasti ďalšieho odborného celoživotného vzdelávania, koordinácie a rozvoja pôdohospodárskeho poradenského systému, v oblasti budovanie odborne špecializovaného knižničného fondu, v zabezpečovaní účinného a efektívneho prístupu k informáciám a informačných zdrojom prostredníctvom informačných služieb a informačných technológií. Portfólio služieb dopĺňajú hotelové a konferenčné služby.

Penziň Stary hostinec

Nachádza sa v pokojnej lokalite v obci Svätý Anton, 6 km od Banskej Štiavnice. Ponúka vám ubytovanie v tradičnom slovenskom štýle s bezplatným Wi-Fi pripojením na internet. V jeho reštaurácii si môžete pochutnať na čerstvo pripravených regionálnych špecialitách. V penziňe je možné zorganizovať folklórne večery.

Všetky izby v penziňe majú steny i stropy obložené drevom a sú zariadené tradičným nábytkom. Vybavené sú vlastnou kúpeľňou so sprchovacím kútom, satelitnou TV, chladničkou a rýchlou kanvicou. K dispozícii máte aj priestor s posedením.

V príľahlej záhrade si môžete posediť na terase a využiť prísľušenstvo na grilovanie. Na pozemku penziňu môžete parkovať bezplatne.

Agropenziň Grunt

Nachádza sa v obci Papradno a je obklopený chránenou krajinou Kysuce. Ponúka ubytovanie v izbách s vlastnou kúpeľňou a špecializuje sa na agroturistiku. K vlastnej súkromnej farme sa dostanete pešo za pár minút. Môžete si tu pozrieť prípravu tradičných syrov, chov hospodárskych zvierat a navštíviť tradičnú reštauráciu Koliba Papradno.

Všetky izby v Agropenziňe Grunt majú TV a vlastnú kúpeľňu so sprchovacím kútom. Môžete využívať aj spoločenskú miestnosť s TV a priamym vstupom na terasu.

Jedlá si môžete vychutnať v a la carte reštaurácii, ktorá ponúka pokrmy tradičnej slovenskej kuchyne.

V izbách a vo verejných priestoroch môžete využívať bezplatné Wi-Fi pripojenie na internet a v areáli penziňu tiež zdarma parkovať. K zázemiu penziňu patrí vonkajší sezónny bazén, záhrada, terasa, detské ihrisko a jazda na koni pod holým nebom.

Penziň Dolinka

Vám v Liptovskej Tepličke ponúka ubytovanie v siedmich 2 a 3 posteľových izbách, celodenné stravovanie, príjemné posedenie na terase, opekanie alebo grilovanie na krytom ohnisku pri penziňe a zabezpečenie ďalších služieb. Penziň je situovaný tesne pod tromi lyžiarskymi vlečkami dlhými 200 m, 640 m, 980 m, s výškovým prevýšením 300 m, pre lyžiarov sú pripravené lyžiarske svahy pre pokročilých, začiatočníkov aj deti. V letnom období okolité prostredie a príroda poskytujú možnosť agroturistiky, cykloturistiky, zber lesných plodov a liečivých rastlín. Obec Liptovská Teplička je vrchársku dedinou goralského typu. Nachádza sa na severnom úpätí Kráľovej hole v najjužovýchodnejšom kúte Liptovskej kotliny. Okolité príroda a čistý vzduch vytvárajú počas celého roka ideálne podmienky na relaxáciu, oddych a športovanie.

Penziň Babia hora Jasenská dolina

Nachádza sa v nádhernom prostredí Veľkej Fatry, v turistickej oblasti Jasenská dolina 300 m od lyžiarskeho strediska Jasenská dolina. Je najbližšie postavený penziň pri vlečkách. Stredisko ponúka výborné podmienky na lyžovanie, na svoje si prídu nároční i menej nároční lyžiar, deti i začiatočníci. Možnosť večerného lyžovania. Umelé zasnežovanie a upravené zjazdovky poskytujú dobrú lyžovačku počas celej zimnej sezóny. Stredisko je dobre prístupné a obľúbené návštevníkmi zo Slovenska aj zo zahraničia.

Europoslankyňa Žitňanská chce presadiť v slovenskom parlamente flexibilnú rodičovskú

Zlepšenie postavenia žien na trhu práce je jednou z kľúčových tém, ktorým sa venujú europoslanci na pôde Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť Európskeho parlamentu. Podľa europoslankyne a podpredsedníčky tohto výboru Jany Žitňanskej (EKR) ženám na trhu práce viac ako kvóty dokážu pomôcť lepšie služby a opatrenia na lepšie zosúladienie rodinného a pracovného života.

„Je úplne v poriadku, ak sa žena rozhodne zostať doma s deťmi, až kým nejdú do škôlky alebo školy, alebo dokonca zostane doma ako mama na plný úväzok aj potom. Rovnako je však podľa mňa v poriadku, ak sa mamička rozhodne vrátiť sa do práce, keď má dieťa rok či dva. Štát by mal obom mamičkám poskytnúť také podmienky, prostredie a služby, aby obe možnosti boli reálne,“ hovorí Jana Žitňanská.

Členské krajiny EÚ majú pracovnoprávne vzťahy, systém príspevkov a dávok či poskytovaných služieb upravený rôzne, a preto je podľa poslankyne dobré sa inšpirovať takými, ktoré podporujú život a fungovanie rodín. „Okrem flexibilnejšieho pracovného práva, ktoré by viac podporovalo skrátené pracovné úväzky či prácu z domu, podstatne vyššieho počtu jasličiek, materských škôl a iných opatrovateľských zariadení (napr. detských skupín) je rozumné podporiť aj flexibilnejšie čerpanie rodičovského príspevku,“ vysvetľuje možnosti konkrétnej podpory žien na trhu práce Jana Žitňanská. Práve takéto ustanovenie napríklad platí pre zamestnancov Európskej komisie, v ktorej ak sa rodič rozhodne ísť do práce skôr než má dieťa 3 roky, a teda si nevyčerpá všetku rodičovskú dovolenku, môže si ju postupne čerpať (spolu však najviac 6 mesiacov) až do veku 12 rokov dieťaťa.

Asi každý rodič pozná situáciu, keď musí

riešiť, ako sa postarať o školopovinné dieťa počas prázdnin, ak starí rodičia nie sú k dispozícii a tábory sú príliš drahé. Počet dní dovolenky totiž ani zďaleka nekopíruje počet dní školských prázdnin. Práve takéto flexibilitné čerpanie rodičovskej dovolenky napríklad počas letných alebo iných prázdnin by rodinám veľmi pomohlo. A keďže rodič by v tom čase poberal rodičovský príspevok, zamestnávateľa by to nič nestálo.

Aj preto sa Jana Žitňanská rozhodla prostredníctvom kolegu Daniela Lipšica (NOVA) predložiť do Národnej rady Slovenskej republiky novelu zákona o rodičovskom príspevku, a tak umožniť aj pracujúcim slovenským rodičom nielen lepšie zvládnuť obdobie prázdnin ale si deti „užiť“ aj v neskoršom veku.

Europoslankyňa 2014 – Jana Žitňanská
Slovenská europoslankyňa Jana Žitňanská je v Európskom parlamente nováčikom. Postúpila z druhého miesta koalície kandidátky strán NOVA, Konzervatívny demokrati Slovenska a Občianska konzervatívna strana. Svoj hlas jej odovzdalo 18 409 občanov. V Európskom parlamente patrí ku Európskym konzervatívcom a reformistom. Jana Žitňanská reprezentuje slovenské záujmy na európskej úrovni z pozície členky Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci a Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť. Žurnalistka Jana Žitňanská získala svoje vzdelanie v Bratislave a v Paríži.

Komisia spúšťa ofenzívu za rodovú rovnosť

Eurokomisárka pre rozpočet Kristalina Georgieva plánuje do konca svojho mandátu zvýšiť počet žien v najvyšších pozíciách v rámci európskych inštitúcií.

„Môžem vás ubezpečiť, že sa tam dostaneme. Môžete mi veriť,“ reagovala Georgieva pre EurActiv s tým, že jej úlohou bude zvýšiť do konca funkčného obdobia Junckerovej Komisie počet žien na manažérskych pozíciách zo súčasných 27,5% na 40%.

Georgieva pripomenula, že rozhodnutie sa týka približne 450 pozícií na úrovni generálnych riaditeľov a riaditeľov a asi 1200 pozícií na úrovni vedúcich oddelení.

Bulharská komisárka si určila rodovú rovnosť ako jednu z priorit svojho päťročného mandátu. „Každá spoločnosť musí využiť potenciál oboch pohlaví. Nejde o feminizmus, ale produktivitu. Hovoríme o dosiahnutí čo najväčšej návratnosti investícií,“ naznačila.

Približne polovica všetkých zamestnancov v EÚ a až 60% všetkých absolventov univerzít v EÚ sú ženy. Napriek tomu aj naďalej pretrvávajú nedostatočné zastúpenie žien v rozhodovacích pozíciách rovnako v súkromnom sektore, ako aj vo verejnom.

Podľa posledných údajov Európskej komisie zamestnávali Európske inštitúcie na úrovni generálnych riaditeľov a ich zástupcov iba 14 (15%) žien a 82 (85%) mužov, na úrovni riaditeľov a poradcov to bolo 106 (31%) žien a 234 (69%) mužov.

O niečo lepšie čísla sú v rámci vnútroštátnych administratív, kde v priemere zamestnávajú na úrovni generálnych riaditeľov 31% žien a 69% mužov a 40% žien a 60% mužov na úrovni riaditeľov a poradcov. Z pomedzi krajín Vyšehradskej štvorky pritom najviac žien v rozhodovacích pozíciách zamestnáva Slovensko Slovensko vstúpilo do EÚ v máji 2004.

„Je na čase, aby Komisia a Európske inštitúcie konečne robili to, čo hlásajú,“ privítala

iniciatívu bulharskej komisárky Serap Altinisik Z Európskej ženskej loby.

Európsky sklenený strop

V priemere iba 20,2% členov správnych rád európskych spoločností voľne obchodovateľných na burze sú ženy. Hoci to predstavuje značný nárast z 11,9% v roku 2010, odborníci sa zhodujú, že Európski lídri majú pred sebou ešte dlhú cestu.

Komisia v novembri 2012 predložila návrh smernice, ktorá vyžaduje, aby verejne obchodovateľné európske firmy mali v dozorných radách do roku 2020 aspoň 40% žien. Smernica však čelila ostrej kritike Nemecka a Veľkej Británie a bola napokon zablokovaná.

Komisárka pre spravodlivosť a rodovú rovnosť Věra Jourová minulý týždeň v Európskom parlamente naznačila, že urobí všetko, čo je v jej silách, aby posunula túto smernicu vpred. Jourová sa plánuje zapojiť do bilaterálnych rozhovorov s predstaviteľmi jednotlivých členských štátov.

Nový impulz prinieslo práve Nemecko. Nemecko je stále najvyšším prispievateľom so spoločného rozpočtu EÚ, čo mu spolu s ľudnatosťou dáva veľkú váhu v európskej politike, ktoré v novembri 2014 oznámilo prijatie opatrenia na zvýšenie počtu žien v dozorných radách na 30%.

„Nevyužitím schopností vysoko kvalifikovaných žien, mrháme talentom a strácame potenciál pre hospodársky rast,“ vyhlásila eurokomisárka Jourová. Viaceré štúdie totiž naznačujú, že firmy s vyšším zastúpením žien v manažérskych pozíciách sú lepšie organizované a majú lepšie finančné výnosy.

Mária Behanovská

Ženy do voza aj do koča II.

Dotácie na podporu rodovej rovnosti zamerané na dosiahnutie rodovej rovnosti a podporu uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania na základe pohlavia alebo rodu

Cieľ projektu

Prostredníctvom aktivít neformálneho vzdelávania, osvetovou činnosťou v oblasti rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, aktivizáciou vyššej účasti v rozhodovacom procese implementovať postupy eliminujúce vplyv stereotypov. Na stretnutiach s organizáciami sme zhromažďovali informácie, analyzovali a šírili objektívne, spoľahlivé informácie o stave ľudských práv na Slovensku v rodovej rovnosti a spoľahlivosti údajov. Svojimi aktivitami sme prispeli k zvyšovaniu povedomia širokej verejnosti o ľudských právach vrátane podpory dialógu štátu s občianskou spoločnosťou a dialógu v rámci občianskej spoločnosti.

Čiastkové ciele projektu

1. Prispeli sme k pozdvihnutiu vedomostnej úrovne skupiny žien žijúcich na vidieku. Prostredníctvom aktivít neformálneho vzdelávania, výskumom v oblasti rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, vyššiu účasť v rozhodovacom procese implementovať postupy eliminujúce vplyv stereotypov.
2. Prispeli sme k zvyšovaniu povedomia širokej verejnosti o ľudských právach vrátane podpory dialógu štátu s občianskou spoločnosťou.
3. Zhromažďovali, analyzovali a šírili objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o stave ľudských práv na Slovensku v rodovej rovnosti a tiež výskume a analýzach v oblasti rodovej rovnosti vrátane zabezpečenia porovnateľnosti a spoľahlivosti údajov.

Cieľová skupina (scitlivenie zástupcov organizácií so zameraním na ciele projektu vo

vidieckej politike) – mimovládne organizácie, predstavitelia miestnych samospráv, predstavitelia zamestnávateľských organizácií, ženy žijúce na vidieku, aktívni občania – aktívne občianky.

Aktivity – semináre 17. 10. 2014 v Krupine.

Boli odprezentované dobré príklady z praxe, ženy Líderky nominované aj ocenené.

Seminár bol zorganizovaný v zaujímavom prostredí v Centre sociálnych služieb KA, je to organizácia ktorá vznikla v januári 2011 s jasným cieľom pomôcť pri vytváraní komplexnej stratégie riešenia sociálnej problematiky v regióne.

Témy seminára boli základné vedomosti o rodovej rovnosti smerujúce k posilneniu vzdelávania oblasti ľudských práv. Účastníčky spoznali základné atribúty rodovej nerovnosti žien, osvojili si poznatky z oblasti rodových stereotypov, získali informácie a nástroje na lepšie rozpoznávanie existencie a účinku stereotypov v každodennej realite. Existujúce nástroje na lepšie rozpoznávanie existencie a účinku stereotypov v každodennej realite, dokážu identifikovať formy v akých rodové stereotypy pôsobia na ženy, mužov, naučili sa rozprávať, ako sa dievčatá a ženy sami zúčastňujú na ich pretrvávajúci a získali poznatky o rizikách, ktoré rodové stereotypy spôsobujú. Po zaujímavých diskusiách sa prítomné ženy zhodli na zadefinovaní problémov a navrhli možné riešenia.

Problém: Ženy často vykonávajú neplatenú prácu. Starostlivosť o postihnuté deti, ZŤP občanov, seniorov.

Riešenie: Vytvoriť mechanizmus ohodnotenia neplatennej práce žien, túto prácu započítať do odpracovaných rokov žien aj mužov

v rovnakých životných situáciách pre sociálne zabezpečenie. Počas obdobia materskej a rodičovskej dovolenky v prípade starostlivosti o odkázanú osobu, stanoviť pri výpočte dôchodku – priemerný mzdový bod národného hospodárstva.

Problém: Slabá informovanosť o zosúladzovaní rodinného a pracovného života.

Riešenie: Podporiť projekty na zvýšenie rodinného a pracovného života, spoluprácu vidieckych MVO pre vytváranie sietí a partnerstiev v tejto oblasti s obcami, podnikateľmi a inými záujmovými združeniami a organizáciami.

Problém: Ženy sa málo zapájajú do verejného života.

Riešenie: Vytvorenie podmienok pre zapojenie žien do verejného života

Problém: Nikto nerieši potreby žien, mužov na materskej a rodičovskej dovolenke.

Riešenie: Pilotný projekt „Rodina a práca“ navrhnutý MPSVR SR, odborom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí implementovať v praxi. Viest diskusiu o potrebách rodičov na materskej dovolenke a rodičovskom príspevku. Zapojiť širšiu cieľovú skupinu, ktorá neobmedzuje len zapojenie sociálne vylúčené skupiny občanov (málo vzdelané ženy, mladých, nezamestnaných...) alebo vzdelané ženy len vo vekovej skupine nad 29 rokov a pod.. Projekt dáva Impulz obciam a mestám poskytnúť priestory na vytvorenie nových pracovných miest, starostlivosť o všetky deti.

8. 12. 2014 v Martine

V tejto skupine prišli aj muži a pozorne počúvali, neodišli, to znamená, že tieto témy ich zaujímajú alebo boli len zvedaví. V našej spoločnosti sa pomerne často stretávame so ženami, ktoré v rámci svojho života práve od svojich najbližších zažili, alebo zažívajú nielen stereotypy ale aj násilie v rôznych formách. Je to skutočnosť, ktorá by ani jedného z nás nemala nechať ľahostajného, nemali by sme prepočít volanie o pomoc týraných žien, medzi ktoré patria dievčatá, mladé ženy, ženy v stredných rokoch, ale aj staršie či zdravotne postihnuté ženy. Domáce násilie nepozná hranice, ohrozuje ženy v každom veku, vo

všetkých zemepisných šírkach, politických zariadeniach, nie je obmedzené vzdelaním ani majetkovým zabezpečením... Pri rozhovoroch sme sa stretávali aj s názorom, že „teraz nie je vhodný čas na takú ťažkú tému, akou je domáce násilie na ženách. Teraz sa máme tešiť a pripravovať na vianočný, príjemný čas. Áno, aj tak by sme sa mohli, ale nemali pozerat na túto závažnú problematiku, akou je domáce násilie na ženách. Vtedy by sme si mali uvedomiť, a nie len vtedy, že aj tieto týrané ženy a ich deti, chceli a chcú mať takéto obdobia a majú na ne právo a nárok.

16. 12. 2014 v Krupine

Program seminárov bol rovnaký, ale priebeh diskusie zakaždým iný a neopakovateľný.

Ženy sa obohatili navzájom o svoje skúsenosti zážitky, problémy. Vyjadrili spokojnosť s priebehom, dostali šancu každá sa vyjadriť k daným témam a patrične to aj ocenili. Viaceré sa pýtali, kedy medzi ne ešte pridáme s takýmito témami, pretože sa ešte nestretli s takto citlivo nastavenou tematikou

Násilné osoby, ktoré zasahujú rôznymi formami násilia – cez fyzické, psychické, sexualizované, ekonomické, alebo kombinácie z nich, do životov. Preto som toho názoru, že treba hľadať témy a vytvárať podmienky a priestor na to, aby sme všetci – celá spoločnosť odsúdili domáce násilie, ale aj akúkoľvek formu násilia v našej spoločnosti. Až vtedy stratí fenomén násilia svoju skrytú a ničivú moc. Z viacerých mimovládnych organizácií, ktoré poskytujú pomoc ženám, ktoré zažili, alebo zažívajú násilie, sú signalizované najvyššie počty žiadostí o pomoc od týraných žien, práve po takýchto vysnívaných snečných dovolenkových dňoch, po pripravovaných sviatkoch lásky, pokoja a mieru, ktoré násilná osoba rozložila na dni hrôzy, utrpenia, slz a bolesti. Jeden slogan z reklamy vyjadril myšlienku, že „mejkapom zakryješ ranu aj modrinu na tvári, ale nie ranu na duši“. A mali by sme v všetci dbať o to, aby sme takýchto rán dopustili čoraz menej a aby páchatel, či páchatelia porušovania ľudských práv voči ženám a ich deťom boli potrestaní.

Súčasná sociálna podoba slovenskej vidieckej ženy – porovnanie za roky 2007 až 2014

V rámci projektu Vidieckeho parlamentu „Ženy do voza aj do koča II.“ sa v rokoch 2007 a 2014 uskutočnil výskum zameraný na: budovanie databázy špecifických údajov za oblasť rovnosti príležitostí žien a mužov a založenej na výskume ako aj získavaní rodovo diferencovaných údajov v oblasti rovnosti žien a mužov na trhu práce; vytváranie podmienky pre rozvoj osobnosti a pracovné uplatnenie žien s menšími rozvojovými šancami (ženy žijúce na vidieku, ženy rómskeho etnika, nezamestnané ženy, ženy nedostatočne pripravené na svoju materskú rolu, ženy so zdravotným postihnutím a pod.).

Experimentálny materiál bol získaný osobnými rozhovormi s úspešnými ženami vyhodnotenými počas 13 rokov súťaže Vidiecka žena. Dotazník bol zameraný na analýzu príležitostí pre ženy tak, aby poukázal na skutočnosti a prípadné existujúce rozdiely v ponímaní životného režimu (denný režim, prístup k najnovším výtvarným technikám, postoje a názory k pozícii ženy v práci, spoločnosti, rodine a osobný život...) rôznymi skupinami žien podľa pracovnej činnosti a voči ostatným ženám. Dotazník by mal odhaliť časť príčin súčasnej nerovnosti.

Dotazovanie pozostávalo z troch častí:

- Inštruktážna časť dotazníka – obsahuje inštrukcie pre respondenta a respondujúceho ako má byť dotazník vyplnený.
- Meritória (vecná) časť dotazníka – Rozdelenie je do viacerých blokov charakterizujúcich životný režim a postoje žien. V každej samostatnej oblasti dotazníka budú uvedené vybrané sledované vlastnosti, ktoré budú selektované na základe sekundárneho prieskumu dostupných literárnych zdrojov.
- Identifikačná časť dotazníka – obsahuje identifikačné údaje o respondentovi. Jedná sa o socio-demografické údaje ako pohlavie, veková kategória, pracovná a príjmová kategória, bydlisko.

Výskum si dával za cieľ u vidieckych žien:

- Získať hlbšie poznatky o ich osobnom, rodinnom stave, sociálnej situácii a pracovnej situácii a postavení, najmä čo sa týka postavenia vo vzťahu k rodu. To znamenalo najmä pochopiť ako sa každá príjemkyňa/účastníčka vníma, ako sa cíti vo vzťahu k rozhodovaciemu procesu, kedy a ako začala svoje aktivity v programe rozvoja vidieka, s akými problémami sa stretla, atď. Tieto skutočnosti by umožnili porovnať rôzne národné štartovacie body, čo sa týka prijímateľov.
- Skúmať spôsob ich života a skúsenosti prostredníctvom ich participácie v spoločnosti, v rodine, v práci...
- Identifikovať a registrovať zaujímavé prvky (ľudia, praktiky, skúsenosti, predstavy) s cieľom ich postupne zviditeľniť ako príklady dobrej praxe.

Výsledné zhodnotenie zistených údajov, skutočností a postojov vidieckych žien je správou, ktorá vyplývala z porovnania výskumu vo forme pohovorov (interview), ktoré sa uskutočnili s 23 slovenskými ženami v roku 2007 a v roku 2008. Dotazník bol poskytnutý ženám, ktoré sú zo slovenského vidieka a ktoré sa vyznačujú spoločenskou aktivitou vo svojom mieste bydliska. Výskum nadväzuje na výsledky dosiahnuté v rámci projektu z programu

EQUAL nadnárodná spolupráca „Nové sociálne podoby vidieckych žien – NSRIW projekt).

V ďalšom štádiu výskumu boli v roku 2014 získavané pomocou dotazníkov nové údaje od spolu 20 žien a to po 10 respondentiek, žijúcich iba v lokalitách – dedinách do 500 obyvateľov a samostatne 10 žien žijúcich v dedinách s počtom nad 500 obyvateľov. Výber takéhoto kritéria podmienili výsledky výskumov v predchádzajúcich hodnotených rokoch, kedy respondentky – úspešné ženy pochádzali prevažne z dedín do 500 obyvateľov 2 + 17 = spolu 19 žien.

Bydlisko	2007	2013	2014	spolu
Dedina (< 500 obyv.)	2	17	10	29

Druhá nová kategória respondentiek – žien vidieka bola vybraná podľa bydliska v dedine s počtom obyvateľov nad 500 z dôvodu, že v uplynulých výskumoch boli ženy z týchto sídiel zastúpené len 15%-ami oproti ženám z menších dedín, ktoré tvorili až 41% opýtaných.

Bydlisko	2007	2013	2014	spolu
Dedina (> 500 obyv.)	5	2	10	17

Výsledky výskumu sú uvedené v príručke.

V prípade záujmu, resp. požiadavky získania širšieho pohľadu na problematiku a rozšírenia výskumu je vzor dotazníka uvedený ako príloha k tomuto dokumentu.

ANALÝZA ÚDAJOV

OBJEKTÍVNY PROFIL PRÍJEMKÝŇ

V rámci projektu sa zozbierali nasledujúce údaje o objektívnom profile príjemkyň: vek, veľkosť miesta ich bydliska, rodinný stav a štruktúra rodiny alebo partnerstva, v ktorom žijú.

Nasledujúca tabuľka ponúka kvantitatívny pohľad na profil 66 účastníčok v porovnaní v roku 2007, v roku 2013 a v roku 2014.

Prijímateľky žijú prevažne v malých dedinách do 500 obyvateľov. Na Slovensku sú to tiež malé mestá.

Bydlisko	2007	2013	2014	spolu
Lazy	4	0	0	4
Dedina (< 500 obyv.)	2	17	10	29
Dedina (> 500 obyv.)	5	2	10	17
Mesto	8	2	0	10
Okresné mesto	4	2	0	6
Krajské mesto	0	0	0	0
Celkom	23	23	20	66

Tabuľka vyjadruje údaje o bydlisku respondentiek v percentách

Bydlisko	2007 [%]	2013 [%]	2014 [%]	Priemer [%]
Lazy	17,4	0	0	5,8
Dedina (< 500 obyv.)	8,7	73,9	50,0	44,2
Dedina (> 500 obyv.)	21,7	8,7	50,0	26,8
Mesto	34,8	8,7	0	14,5
Okresné mesto	17,4	8,7	0	8,7
Krajské mesto	0	0	0	0
Celkom	100	100	100	X

Osobné údaje kto sú ženy, s ktorými sa robili rozhovory?

Vek	2007	2013	2014	spolu
18-30	4	2	6	12
31-40	2	5	3	10
41-50	12	5	5	22
51-60	5	7	4	16
61-70	0	4	2	6
Celkom	23	23	20	66

Ako vyplýva z vyššie uvedenej tabuľky žien – respondentiek, členených podľa veku, najsilnejšie zastúpená veková skupina medzi respondentkami je vo výskume v roku 2007 ženy vo veku 41 až 50 rokov. V roku 2013 boli vyvážené vekové kategórie 31 až 50 rokov,

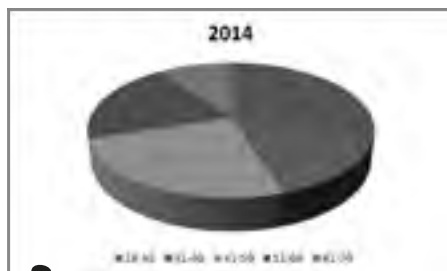
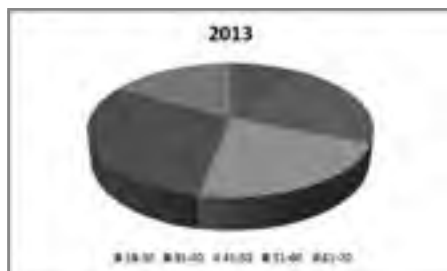
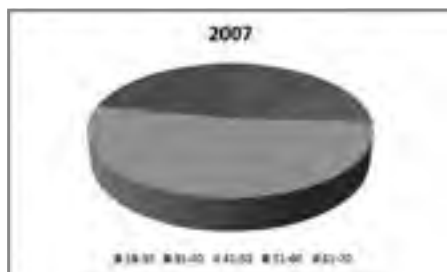
miernie prevyšovali respondentky vo veku 51-60 rokov. V tomto prípade výberové súbory podľa oblastí Slovenska neboli totožné. V roku 2007 pribudla skupina žien nad 60 rokov, ktoré sú neustále aktívnymi ženami vo svojom regióne. V roku 2014 sa posilnila kategória respondentiek vo veku do 50 rokov. Tabuľka vyjadruje údaje v percentách

Vek	2007 [%]	2013 [%]	2014 [%]	Priemer [%]
18-30	17	9	30	19
31-40	9	22	15	15
41-50	52	22	25	33
51-60	22	30	20	24
61-70	0	17	10	9
Celkom	100	100	100	

Z výskumu vyplynulo, že prevažná väčšina respondentiek (89 %) sú vydaté ženy a 2,2% žien sú družky. Okolo 8,7 % žien je slobodných. Najdôležitejšou skupinou na úrovni Slovenska sú páry s deťmi (30,4 %) alebo páry s deťmi a inými členmi rodiny (41,3 %).

Rodinný stav	2007	2013	2014	Spolu
Slobodná	3	1	7	11
Vydatá	20	21	10	51
Družka	0	1	0	1
Žijúca oddelene	0	0	0	0
Rozvedená	0	0	1	1
Vdova	0	0	1	1
Žiadne údaje	0	0	1	1
Celkom	23	23	20	66

Štruktúra rodiny/partnerstva	2007	2013	2014	Spolu
Jedna osoba	2	0	5	7
Pár s deťmi	9	5	6	20
Pár s deťmi a s iným členom	11	8	1	20
Pár bez detí	0	7	3	10
Pár bez detí s iným členom	0	0	1	1
Žena s deťmi	0	1	1	2
Žena s deťmi a iným členom	0	1	2	3
Žena bez dieťaťa s iným členom	1	1	1	2
Celkom	23	23	20	66

Porovnávacie grafy vekového zloženia respondentiek v rokoch 2007, 2013 a 2014

VZDELANIE

Zo 66 žien, s ktorými sa robil rozhovor, prevažovali ženy so stredoškolským vzdelaním (až 56%). Stredoškolské vzdelanie je najčastejšie vyskytujúce sa dosiahnuté najvyššie vzdelanie u žien vidieka – respondentiek tohto výskumu. Vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa sa vo výskumnej vzorke žien vidieka potvrdilo aj v roku 2014.

Vzdelanie	2007	2013	2014	Spolu
Žiadne	0	0	0	0
Základné	3	5	3	11
Stredoškolské	14	13	10	37
Bakalárske	1	1	3	5
Magisterské	5	4	4	13
Celkom	23	23	20	66

Profesie žien, zaradených do výskumu sú veľmi rozmanité, od sociálnej pracovníčky, predavačky, poradkyne, pracovníčky vo výrobe, ekonómky, záhradníčky, technologičky, výrobkyne pekárskych produktov, účtovníčky, študentky vrátane tých, ktoré neukončili štúdium na vysokej škole prevažne z dôvodu nadviazania vzťahu s partnerom, ktorý ich nepodporil v prekonaní momentálneho problému, tiež pre nenájdenia perspektívy a využitia štúdia a vzdelania pre ďalšie uplatnenie v praxi v regióne, právničky, učiteľky materskej školy aj na 1. stupni základnej školy, lesníčky, sociologičky, manažérky, starostky, ekologičky, agronómky aj ženy na absolventskej praxi až vo dôchodkyne.

SUBJEKTÍVNY PROFIL PRÍJEMCOV

Skúmané subjektívne aspekty sa vzťahujú na poznatky a schopnosti, o ktorých si ženy myslia, že ich majú, na ich pracovné skúsenosti v domácnosti a verejnej sfére, ich chápanie kvality života, účasti v komunite, ich vzťahu k technológiám (stroje a ICT) a nakoniec ale nie prinajmenšom k ich očakávaniam a snom. Tieto údaje sú pravdaže viac kvalitatívne ako kvantitatívne.

ZNALOSTI A SCHOPNOSTI/ZRUČNOSTI

Znalosti:

Najčastejšie odpovede týkajúce sa znalostí sú (**tučné písmo** často citované v obidvoch rokoch): **príroda a životné prostredie, farmárstvo – živočíšna výroba a varenie** (citované v štyroch národných správach), **pestovanie ovocia, záhradníctvo**, spracovanie ovocia, zeleniny, výroba domácich produktov, manuálna práca, **práca s ľuďmi, šitie**, písanie, ručné práce, malé opravy a predaj. V roku 2014 k nim respondentky doplnili aj zručnosti vytvárania drobných ozdobných a darčkových predmetov, druhotné spracovanie vecí, napr. výroba deky, papúč, podložíek a rohoží z nepotrebného papiera, textilu, vlny..., výroba fotografií a albumov, bižutérie, poradenstvo v oblasti kozmetiky a výživy, práca s ľuďmi a to porovnateľne v dedinách do aj nad 500 obyvateľov.

Schopnosti a oprávnenia:

Najčastejšie odpovede týkajúce sa schopností a zručností boli: „chcu sa učiť“, a odpovede týkajúce sa záväzku a zodpovednosti, ďalšie vzdelávanie sa. Najmenej uvádzaná schopnosť bola „si dobrá rečníčka“. Odmietajú postoj – nezáujem občanov o verejné veci, ale následnú kritiku a posudzovanie iba chýb a nedostatkov bez priloženia ruky k dielu. V tomto trende boli aj odpovede respondentiek v roku 2014.

PRACOVNÉ SKÚSENOSTI

Domácnosť

Najčastejšími odpoveďami v tejto skupine otázok boli:

Porozmýšľajte o domácich prácach...

...ktoré rady robíte	...ktoré nerobíte rady
varenie , upratovanie, žehlenie, pranie, práce v záhradke, práca so zvieratami , pečenie zákuskov, starostlivosť o deti a o vnúťatá, zaváranie, ručné práce	umývanie okien, utieranie prachu, umývanie riadu, vysávanie, nosenie nákupov – potravín a nápojov, drobné opravy v dome

Aké domáce práce vykonávate?

... vždy?	... niekedy?	... nikdy?
Všetky úlohy, varenie, upratovanie, pranie, žehlenie, práce v záhrade, zaváranie	Umývanie riadu, žehlenie, práce v záhrade, domáce opravy a maľovanie priestorov,	Pílenie dreva, oprava traktorov áut, opravy elektrických zariadení, ťažké práce, práce so strojmi [žehlenie, upratovanie]

Porozmýšľajte o starostlivosti, ktorú rady vykonávate

...ktorú rady vykonávate	...ktorú rady nevykonávate
Starostlivosť o deti, hranie sa s deťmi, vyučovanie detí a vnučky/vnučkov, starostlivosť o členov rodiny, starostlivosť o domáce zvieratá – psíka	Starostlivosť a kŕmenie starších ľudí, sprevádzanie starších ľudí k lekárovi a na úrady

Akú starostlivosť vykonávate?

...vždy?	...niekedy?	...nikdy?
Všetky úlohy, všetku starostlivosť	Starostlivosť o starších	

Verejná sféra

Čo sa týka pracovných skúseností príjemkýň, na slovenskej úrovni majú skúsenosti s prácou v poľnohospodárstve alebo v **administratívnych činnostiach v malých podnikoch**, v oblasti sociálnej práce, ako regionálna koordinátorka. Tento trend sa výrazne potvrdil aj v roku 2014. Väčšinou ženy žijúce, pracujúce alebo inak spojené s vidieckym svetom majú širokú paletu pracovných skúseností. Občas pre nesmelosť odmietnu ponúkanú pracovnú príležitosť, kde je požadovaná každodenná komunikácia s rôznou paletou klientov, napr. u notára.

Z aspektov najčastejšie uvádzaných ako pozitívnych prevládajú autonómia, nezávislé rozhodovanie, nezávislosť, kontakt s prírodou a ľuďmi, zoznamovanie sa s ľuďmi, **kommunikácia, jednanie s ľuďmi**, získavanie skúsenosti, **prijímanie zodpovednosti**, dobrý časový manažment aj tímová práca. V poslednom výskume sa potvrdilo aj narastajúce dobrovoľné preberanie role zodpovednosti a vodcovstva. Tiež využívanie voľného času aj vo venovaní sa koníčkum – ochotnícke divadlo.

Z negatívnych aspektov ženy najčastejšie uvádzajú rutinu, byrokráciu, **príliš veľa**

práce, nedostatok času, časová aj odborná náročnosť práce, konkurenciu medzi ženami a následné neatraktívne podmienky v čisto ženských kolektívoch, nerovnaké hodnotenie rovnakej alebo porovnateľnej práce mužov a žien – nižšie hodnotenie žien než mužov, problematické kariérne postupy žien oproti mužom, jednanie s nepriemernými ľuďmi, nezodpovednosť, nedostatočný plat za ich prácu, nevhodné a nemotivačné pracovné podmienky. Počas materskej dovolenky alebo rodičovského príspevku sú ženy v dennom stereotypu, ráno odvezú deti do škôlky a školy, potom varia, perú a upratujú, po obede zabezpečia odvoz detí domov, domáce úlohy a večerný stereotypný rituál, popritom nemajú čas ani priestor a možnosti na pozitívne zmeny.

Výskum poukázal na skutočnosť, že je aj skupina žien, ktoré museli v rodine nedobrovoľne sa ujať vedenia a rozhodovania vo veci spoločných financií a zabezpečenia chodu domácnosti a rodiny (príjmy, výdavky a ich štruktúra, opodstatnenosť, ...), od toho sa odvíjali aj ich postoje k získaniu ďalších zručností a uplatnenia napr. v podnikaní.

Väčšina žien, zapojených do výskumu nemala konkrétnu predstavu o tom, aký druh

podnikania by mohli robiť. Uvádzali, že sa boja ťažkostí a možného neúspechu, ktorý by poznačil vo vidieckej komunite ich zaradenie a predurčil by im povest hazardérky alebo neschopnej ženy, bez odhadu rizika. Boja sa súčasnej situácie v podnikateľskom sektore a žiaľ neočakávajú pomoc ani od rodiny. Uvedomujú si aj časovú náročnosť podnikania ako aj nedostatok podporných služieb pre rodinu, domácnosť a starostlivosť o menšie deti. Naproti tomu úspešné podnikateľky, ktoré sa vyskytli v tejto skupine vidieckych žien, majú výraznú pomoc od rodiny a podnikajú v rodinnej firme. Uplatnenie nachádzajú v oblasti životného prostredia a poľnohospodárstva.

Z vlastných pracovných skúseností ženy uvádzajú, že sa v podstate naučili: **odborné zručnosti**, vodcovstvo, plánovanie a organizovanie, jednanie s ľuďmi, prijímanie kritiky, byť viac otvorenými, meniť svoje vlastné názory, zvýšenie sebavedomia a sebaúcty. Životný postoj jednej respondentky vyjadrila, že kde je vôľa, tam je cesta, a ak človek niečo chce tak to dokáže.

Ženy cítia, že im chýbajú najmä ambície, väčšia **odvaha** riskovať, schopnosti komunikovať, **schopnosť rozhodovania a po zvážení rizika a negatívneho vývoja, urobiť operatívne aj keď nepopulárne rozhodnutia**.

Na Slovensku si veľa žien myslí, že prístup k ženám podnikateľkám je rozdielny ako k mužom podnikateľom, že existuje sklenný strop dosiahnutia funkčného postupu aj platový strop a nerovná konkurencia. Niektoré nepociťujú rozdielny prístup. Tento názor je jednoznačnejší v súčasnom období oproti roku 2007 a v roku 2014 výrazne vzrástol.

Slovenské ženy – podnikateľky s ktorými sa robili rozhovory, by hlavne chceli zdokonaľiť **svoje manažérske schopnosti** a znalosti, a zdokonaľiť sa v **ovládaní cudzích jazykov a aktívneho využívania výpočtovej techniky a IT technológií**.

Hlavnými uvádzanými bariérami na dosiahnutie cieľov v podnikaní je **nedostatok školení a peňazí**, vzdelania ako aj **času**, komunikácie (doprava) alebo **príležitosti**. Tiež časová a finančná náročnosť a tým sťažená dostupnosť zo vzdialených vidieckych regiónov a

účasti na školiaciach a vzdelávacích aktivitách sústredených alebo organizovaných vo väčších sídlach.

KVALITA ŽIVOTA

V otázke kvality života mali vidiecke ženy jasný postoj. Väčšina zo 66 žien, s ktorými sa uskutočnil rozhovor, bola spokojná so svojim terajším zamestnaním a tie, ktoré boli nespokojné, boli zväčša ženy, ktoré nemali žiadnu prácu. Čo sa týka ich úloh doma, vo všeobecnosti sú ženy spokojné s úlohami doma aj s postavením ženy v rodine. Úlohy v domácnosti považujú za veľmi dôležité a pozitívne, aj keď poukazujú na negatívne aspekty, ako napr. že nie sú dostatočne platené, často si hľadajú aj inú – ďalšiu prácu na úkor seba, domácnosti, čím sa prejavuje následne nedostatok času na iné veci, uvedomujú si svoje postavenie ako „superžena“ alebo „dievča na všetko“. Ženy majú malý alebo takmer žiadny záujem o účasť v politickom dianí. Uvitajú takúto funkciu vykonávať inou známou ženou, alebo mužom z blízkej komunity. Viaceré respondentky sa pri významnejších rozhodnutiach dohodnú vždy s manželom, alebo partnerom. Bežné problémy a nákupy riešia samé. **Hlavnými problémami sú podľa nich u mnohých vlastnosti ako naučená plachosť, nezáujem, neskúsenosť až neschopnosť hovoriť na verejnosti, neschopnosť operatívnej komunikácie a konštruktívnej diskusie. Nedostatok voľného času – často z dôvodov, že tento venujú dobrovoľne rodine, hlavne mužovi, deťom, starostlivosti o starých a chorých rodinných príslušníkov – neplatenej práci v domácnosti. Niektoré očakávajú a sny vyjadrené respondentkami sú takéto:**

- Mať prácu, pracovať, mať lepšiu prácu, lepšie pracovné príležitosti
- Mať viac voľného času pre seba, trochu menej pracovať
- Lepšia kvalita života
- Šanca naučiť sa nové veci, zdokonaľiť si svoje schopnosti
- Viac rovnakých príležitostí pre ženy a mužov, najmä pre vidiecke ženy

- Financie pre investovanie
- Mať zaujímavú a lepšie ohodnotenú prácu s možnosťou postupu
- Využiť svoje schopnosti a vedomosti
- Dosiahnuť uznanie odbornosti v práci a následne aj v rodine

ÚČASŤ V KOMUNITĚ

Práca alebo účasť – členstve v združení na miestnej alebo vyššej úrovni je stále na okraji záujmu žien, zaradených vo výskume. Len mladšie ročníky a vzdelanejšie ženy začínajú vyhľadávať a radi prijímajú ponúkané role v komunitách, napriek tomu, že majú a priznávajú občasnú problémy – tréna pri vystupovaní pred ľuďmi – obecnosťou. Ženy majú stále malý alebo takmer žiadny záujem o účasť v politickom dianí. Iniciatíva, sociálny záväzok a flexibilita sú hlavnými aspektmi, ktoré im pomohli v týchto aktivitách, pričom za akoby nedostatky alebo bariéry možno považovať nimi uvedenú plachosť, neschopnosť hovoriť na verejnosti, neschopnosť komunikácie a nedostatok voľného času. Nedostatok voľného času bez skutočnej a trvalej (dlhšie poskytovanej) podpory ženy zo strany rodiny, hlavne manžela a dospelých resp. dospelých detí, by otvorila možnosti uplatnenia a dôvery žien vo vlastné schopnosti, racionálne a žensky citlivé rozhodovanie a nesenie zodpovednosti aj v politických či volených verejných funkciách. Väčšina žien nemala žiadne problémy v súkromnom živote v súvislosti so svojou politickou aktivitou alebo účasťou v aktivitách komunity. Aktívna práca v komunite na zamestnanie podnikanie v poľnohospodárstve a komunikácia prostredníctvom face book dáva predpoklady na vznik nových neformálnych komunít. Za výraznú a vhodnú sféru považujú prácu vo verejnej a regionálnej správe.

Po absolvovaní týchto a podobných aktivít u väčšiny žien nastali zmeny v ich osobnom a profesnom živote. Niektoré z žien sa pustili do nových aktivít ako je štúdium, nové podnikanie, záujmy, obchodný biznis plán. Veľa z žien uvádza, že sa naučili byť samostatnejšie v organizovaní si vlastného života, v používaní informačných technológií

a v spolupráci s ostatnými ženami a členmi rodiny. Len 3 ženy zo 66 žien uvádza, že v ich živote nenastali žiadne významné zmeny. Je zrejmé, že u väčšiny žien vzrástla sebadôvera, optimizmus, komunikatívnosť a schopnosť utvárať si vlastné názory v akejkoľvek otázke. Slovenské ženy výraznejšie neuvádzajú, že po absolvovaní odborných podujatí k rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí sú si viac vedomé svojho postavenie v oblasti rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí. Je stále doba, že informačné kampane nedostatočne alebo nejasne dokázali deklarovať čo je to rodová rovnosť a ako sa líši od rovnosti príležitostí pre ženy, mužov, deti, starých ľudí, mladých aj zdravotne postihnutých, aj pre ľudí – ženy aj mužov z vidieka aj tých, ktorí žijú alebo pracujú v mestách a väčších sídlach.

Ženy pomerne často spomínajú a uvedomujú si vplyv troch typov bariér: čas a jeho zorganizovanie, rodina (starostlivosť o deti, zosúladienie pracovného a rodinného života, ale aj nedostatok podpory od príbuzných) a obavy (z nepoznania pomerov, z neschopnosti urobiť niečo, z pocitu hlupáka a strachu z budúcnosti). Peniaze ako bariéru uvádza viac ako štvrtina účastníčok. Pre slovenské ženy je bariérou aj doprava z odľahlých vidieckych regiónov do mestských centier a aglomerácií. Tri ženy uvádzajú aj bariéru vekovú a nerovnú súťaž pri posudzovaní možnosti podnikania mužov a žien, nakoľko často chýba požadovaný počiatočný kapitál na podnikanie a podpora rodiny a partnera.

Na otázku čo by ste odporučili ostatným ženám sa objavujú postrehy: zúčastňovať sa na projektových aktivitách (pomoc ženám) a školeniach, veriť si a nebať sa, sociálne a politicky sa angažovať, zapájať mužov do stratégií zosúladienia si pracovného a rodinného života a nepodceňovať sa. Je zaujímavé, že odporúčania pre iné ženy obsahujú práve tie vlastnosti, na ktorých by mali iné ženy stavať, ktoré mnohé u seba uviedli ako nedostatkové, ako tie, ktoré im bránia dostať sa do top skupiny, do výberu z komunity, do vedenia skupín, kolektívov, komunít...

OČAKÁVANIA A SNY

Z uvedených údajov získaných výskumom vidieckych žien vo všetkých kategóriách vyplýva, že na vidieku je pomerne veľa žien so stredoškolským stupňom vzdelania, no aj napriek tomu majú problém uplatniť sa na pracovnom trhu. Zmenené možnosti pracovného trhu chápu a vyjadrujú aj snahu a potrebu učiť sa nové veci. Pri tomto sa nám do popredia dostáva otázka celoživotného vzdelávania a jeho dostupnosť aj pre vidiecke obyvateľstvo, keďže niektorým by určite pomohlo najst svoje uplatnenie v podnikateľskom prostredí alebo na pracovnom trhu. Aj keď sú profesie žien rôznorodé, najviac sa živia poľnohospodárstvom a v službách (účtovníctvo, ekonomika, hotelové a reštauračné služby, obchod a služby, opatrovateľské a sociálne služby v rámci obce, mesta, vidieckeho hotela). Na Slovensku väčšina vidieckych žien má rešpekt z podnikania, z obavy z prípadného neúspechu, alebo nemajú žiadnu predstavu v akej oblasti by mohli podnikat. Hlavne ženy mladších vekových skupín uvádzajú, že nepodnikajú preto, lebo im chýbajú finančné prostriedky, potrebné školenia, vzdelanie alebo čas. Ďalším problémom žien je, že aj po školeniach kde si osvoja zručnosti vo výrobe špecifických a technologicky náročných tradičných produktov majú problém pre ne zabezpečiť odbyť vo finančne lepšie zarábajúcich regiónoch alebo cez sprostredkovateľov, čo kazí finančnú odmenu a návratnosť investícií. Pritom šikovnosť a originalita žien je známa, často pozitívne zvýrazňovaná a markantná. Dokazujú to aj úspechy žien v súťaži Vidiecka žena. Preto je na mieste upozorniť na to, že systémy podpory lokálnych a regionálnych produktov na Slovensku nie sú využívané a je potrebné venovať sa tejto problematike najmä v súvislosti s rozvojom cestovného ruchu a vidieckeho turizmu. Z výsledkov porovnania vyplýva, že práca s vidieckymi ženami vo forme akýchkoľvek aktivít je pre väčšinu z nich veľkým prínosom a posunom v ich osobnom aj profesnom živote, v konečnom dôsledku aj v rodinnom živote. Výstižne túto skutočnosť naznačujú **očakávania a sny vyjadrené respondentkami:**

- Mať prácu, pracovať, mať lepšiu prácu, lepšie pracovné príležitosti
- Mať viac voľného času pre seba, trochu menej pracovať
- Lepšia kvalita života
- Šanca naučiť sa nové veci, zdokonaľiť si svoje schopnosti
- Viac rovnakých príležitostí pre ženy a mužov, najmä pre vidiecke ženy
- Financie pre investovanie
- Mať zaujímavú a lepšie ohodnotenú prácu s možnosťou postupu
- Využiť svoje schopnosti a vedomosti
- Dosiahnuť uznanie odbornosti v práci a následne aj v rodine.

Uskutočnené stretnutia, či už individuálne alebo v rámci spoločných neformálnych alebo plánovaných workshopov v rámci organizovaných aktivít pre vidiecke ženy poukázali na pozitívne vnímanie spolupráce a identity vidieckych žien, výmena skúseností, hľadanie možnosti na riešenie regionálnych problémov, ktoré môžu výrazne zlepšiť život žien a ich rodín na vidieku. Úlohy a postavenie žien v spoločnosti, rozdelenie rolí muža a ženy, stereotypy, ktoré sú uložené v podvedomí mnohých vidieckych žien, sami osebe vnímajú ako zaužívané, dané a nemenné. Až na základe nových impulzov sa zamýšľajú nad zmenou, najskôr ako o možnosti, potrebe a pozitív, a neskôr o obhájení takejto zmeny a ich pozitív pred vlastnou, partnerskou alebo „mužskou“ rolou a vnímaním. Až často výrazné nové skúsenosti a diskusia o nich na „vidieckych aktivitách“ zmenila pozitívny tlak na rodovo podložené zmeny.

Rovnako sa objavila snaha k návratu k tradičným hodnotám vidieka, využitie potenciálu a pozitív aj odľahlých regiónov pre vytvorenie nových alebo zlepšenie existujúcich pracovných podmienok, pomôcť odstrániť izoláciu vidieckych žien a napomôcť ich osobnému rastu a zvýšeniu tak kvality života. Napomôcť tak k znižovaniu neplatennej práce žien a k návratu k regionálne poskytovaným službám pre ženy a ich deti ako aj pre ostatných členov ich rodín. Ako niť všetkými aktivitami sa niesla snaha o vytváranie narastajúcich možností zosúladienia rodinného a pracovného života vidieckych žien.

Európsky inštitút pre rodovú rovnosť

Celkový cieľ Európskeho inštitútu pre rodovú rovnosť je prispievať k podpore a posilňovaniu rodovej rovnosti vrátane uplatňovania rodového hľadiska vo všetkých politikách Spoločenstva a výsledkoch národných politík a boj proti diskriminácii na základe pohlavia a zvýšiť povedomie občanov EÚ o rodovej rovnosti.

Medzi úlohy Inštitútu patrí:

- zbierať, analyzovať a diseminovať informácie,
- vyvinúť metódy na zlepšenie získavania údajov na európskej úrovni,
- vyvinúť, analyzovať, hodnotiť a diseminovať metodologické nástroje,
- uskutočňovať prieskumy, ktoré sa týkajú rodovej rovnosti,
- vytvoriť a koordinovať Európsku sieť rodovej rovnosti,
- organizovať konferencie, kampane a stretnutia na európskej úrovni,
- diseminovať príklady nestereotypných rolí,
- rozvinúť dialóg a spoluprácu s equality bodies,
- založiť dokumentárne zdroje prístupné verejnosti,
- poskytovať informácie inštitúciám Spoločenstva o rodových záležitostiach prístupujúcim krajinám,
- informácie o uplatňovaní rodového hľadiska sprístupniť verejnosti,

Štruktúru Inštitútu tvorí

- Riadiaci výbor (rozhodovací orgán) – pozostáva z 18 reprezentantov schválených Radou Európy a z jedného člena, ktorý reprezentuje komisiu, trvanie mandátu 3 roky, má vyvážené zastúpenie žien a mužov,
- riaditeľ/ka (výkonný orgán).
- Expertné fórum (konzultačný orgán).

Úlohy Riadiaceho výboru sú:

- prijíma rozhodnutia potrebné pre fungovanie inštitútu,

- schvaľuje výročný a strednodobý pracovný program (prvý má byť schválený nie neskôr ako 9 mesiacov po prijatí riaditeľky),
- schvaľuje výročné správy, tak aby boli k dispozícii do 15. júna daného roka inštitúciám EÚ a publikované na webstránke inštitútu,
- využíva disciplinárnu autoritu a schvaľuje resp. odvoláva riaditeľku, schvaľuje rozpočet Inštitútu.

Slovenská republika má v riadiacom výbore zastúpenie cez MPSVR SR, kde ho zastupuje riaditeľka ORRRP OIga Pietruchovej.

Členovia a členky Expertného fóra sú:

- členovia a členky zo zodpovedných orgánov špecializovaných na záležitosti rodovej rovnosti (zastúpenie má každý jeden členský štát),
 - dva členovia reprezentujúci iné relevantné organizácie vymenované Európskym Parlamentom,
 - traja členovia vymenovaní Komisiou z mimovládnych organizácií, zamestnávateľských organizácií a odborárskych organizácií na úrovni Spoločenstva,
- Expertné fórum má mať vyvážené zastúpenie žien a mužov a nesmú byť členmi Riadiaceho výboru.

Medzi úlohy Expertného fóra patrí

- podporuje riaditeľku v zabezpečení kvalitných a nezávislých aktivitách Inštitútu,
- vytvárajú mechanizmus pre výmenu informácií vo vzťahu k záležitostiam rodovej rovnosti a zdieľaniu poznatkov,
- zabezpečujú úzku spoluprácu medzi inštitútom a zodpovednými orgánmi v členskom štáte,

Slovenskú republiku v expertnom fóre zastupuje Sylvia Porubánová z inštitútu pre výskum práce a rodiny, aleternatívne Mariana Szapuová v Filozofickej Fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

VIPA SK ako národný líder konzultácií k Európskemu vidieckemu parlamentu 2015

Vidiecky parlament na Slovensku sa stal národným lídrom, ktorý bude počas roka realizovať konzultácie k Európskemu vidieckemu parlamentu, ktorého organizátorom sú spoločne siete PREPARE, ERCA, ELARD a Ecovast.

Kampaň k Európskemu vidieckemu parlamentu 2015 bude prebiehať vo viac ako 30 krajinách Európy. Cieľom Európskeho vidieckeho parlamentu 2015 je posilniť hlas vidieckych komunít v Európe a tiež zabezpečiť, že záujmy a udržateľnosť týchto komunít sú zastúpené v národných a európskych politikách a tiež propagovať sebestačnosť vidieka, vzájomné porozumenie, solidaritu, výmenu príkladov dobrej praxe a spolupráce medzi vidieckymi komunitami v rámci Európy.

Práve ľudia z vidieka majú nedostatočné zastúpenie v národných a európskych debatách a pri tvorbe politík a programov. Práve samy ľudia z vidieka najlepšie poznajú svoje potreby, možnosti a silné stránky a práve podpora vidieckych komunít k aktivite pri presadzovaní ich vlastného blahobytu vedie k ich vnímaniu ako spoľahlivého partnera štátnej správy, samosprávy a politikov na všetkých úrovniach.

Cieľom kampane na Slovensku bude zozbierať práve Vaše názory, názory ľudí, ktorí žijú a pracujú na vidieku. Výstupy z konzultácií budú spracované a posunuté na európsku úroveň prostredníctvom národnej delegácie zo Slovenska, počas podujatia Európskeho vidieckeho parlamentu, ktorý sa bude konať na jeseň 2015.

Týmto chceme poprosiť všetkých, ktorý sa chcú zapojiť do konzultácií, či už ako jednotlivci, alebo organizácie, môžu nás kontaktovať na:

OZ VIPA SK

974 01 Banská Bystrica
Kapitulská č.13

Mária Behanovská

0915 446 538, mbehanovská@stonline.sk

Katarína Hradská

0944 125 588, hradska.katarina@gmail.com

Ing. Ivan Plachý

VIII. Fórum Vidieckeho parlamentu na Slovensku

pod záštitou prezidenta Andreja Kisku sa konalo v dňoch 17. – 18.10.2014 v Krupine

Na zasadnutie sme pozývali iniciatívnych ľudí, ktorých skúsenosti, vzdelanie a lídrovské schopnosti dali predpoklad k vytvoreniu efektívnych vidieckych politík, ktoré pomôžu zabezpečiť optimálne podmienky pre rozvoj vidieka a pre rozumné využívanie európskych fondov. Garantmi jednotlivých skupín boli špecialisti, ktorí poskytli účastníkom vstupné informácie o súčasnom stave a legislatívnych rámcoch príslušnej problematiky.

Témy pracovných skupín

1. pracovná skupina: Životné prostredie
(životné prostredie jednotlivca je súčasťou životného prostredia všetkých, environmentálna výchova obyvateľov vidieka)

2. pracovná skupina: Medzinárodný rok rodinných fariem vo svete áno a na Slovensku? (Vidiecka ekonomika – využívanie miestnych zdrojov – pôda, včelárstvo, ovocinárstvo, predaj z dvora, remeslá...)

3. pracovná skupina: Ženy do voza ja do koča II. (zvyšovanie povedomia širokej verejnosti o ľudských právach vrátane podpory dialógu štátu s občianskou spoločnosťou a dialógu v rámci občianskej spoločnosti.)

4. pracovná skupina: Postavenie mladých ľudí v spoločnosti (mládežnícka politika a práca s mládežou na miestnej a regionálnej úrovni, kompetencie mladých ľudí pri príprave na ich spoločenský a pracovný život.)

Mladí ľudia vo 4. pracovnej skupine VIII. Fóra

Diskusné tribúny – Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku, od vzniku tejto vidieckej platformy sa usporadúvajú každé dva roky. Cieľom týchto podujatí je pomenovať najaktuálnejšie problémy ľudí, ktorí žijú na slovenskom vidieku. Tohto roku sa v Krupine 17. a 18. októbra 2014 uskutočnilo v poradí už ôsme.

Bolo veľmi prínosné najmä novými prístupmi ako aj väčším dôrazom na cieľ: dostať témy a závery z diskusií na kompetentné inštitúcie a tým ich priblížiť bližšie k očakávanému riešeniu. Keďže akcia zapadla do termínu dvadsiateho piateho výročia zvratu

spoločenského systému nedala sa obísť, ani zmienka o tejto historickej udalosti, známej ako „zamatová“, ktorá vnesla novú dimenziu do sociálnej a ekonomickej situácie na Slovensku. Pamätníci spomínali na štrnganie kľúčmi, a s ním odkladanie dlho nevidaných pojmov „radosť, nadšenie, sloboda, pluralizmus názorov, politických strán, vodcovských skupín, cestovanie do zahraničia, sloboda vierovyznania, reštitúcie zhabaného majetku, na teritóriu vidieka skrátka: zamatová, respektíve nežná revolúcia“. A očakávanie: za pár rokov Slovensko – malé Švajčiarsko, a to rovnako v bývalom komunistickom svete!

S odstupom ubehnutého štvrtstoročia pripomíname si hektické revolučné momenty na slovenských, alebo českých námestiach, zamýšľame sa, ako to bolo s tou „zamatovosťou“. Ak nám vtedy niekto chcel krotiť revolučnú náladu, a to nie „v rukavičkách“, volali sme: „máme holé ruky“. Dnes mnohí tie „holé ruky“ naozaj majú no nevybehnú na nich ťažko odenci. Realita je neodškriepiteľná: vyše 350 tisíc nezamestnaných, 10 tisíc bezdomovcov. Na druhej strane sa jedným dychom môžeme pochváliť, že sme v prepočte na obyvateľa, v celom svete na prvom mieste vo výrobe automobilov v troch automobilkách postavených na západe – severozápade republiky. Veci sa zmenili v čase i priestore. Prestala výroba a tým aj pracovné príležitosti v tradičných priemyselných zónach stredného, severného i východného Slovenska. Rápidne poklesla výroba a tým aj zamestnanosť v päť až dvadstatpäť-tisícových fabrikách (Detva, Hriňová, Martin, Považská Bystrica, Dubnica, Prešov). Takmer sa nevyrába v drevárskych podnikoch, (Bučina Zvolen, Smrečina Banská Bystrica, Polomka, Buková Vranov atď. A slovenské poľnohospodárstvo? V rozvalinách, a to obrazne – organizačne, ale aj čo do stavu kapitálového – investičného majetku. Stačí sa prejsť po našich chotároch či hospodárskych dvoroch kedysi pyšných, prosperujúcich štátnych, alebo družstevných hospodárstiev. Súbežne s rozvratom poľnohospodárstva sa rozpadli aj naň nadväzujúce výrobné kapacity v potravinárskom odvetví (mäsokobináry, mliekárne, mlyny, cukrovary, výroba neaoko-

Diskusia 4. pracovnej skupiny Postavenie mladých ľudí v spoločnosti

holických nápojov, hydinárne ...) Pomer počtu pracovníkov v I. sektore voči celkovému vo všetkých sektoroch klesol zo 14,7 % v roku 1989 na 4,7 % v roku 2013. Taká je skutočnosť, ktorá sa pod taktovkou viacerých garnitúr parlamentov a ich vlád dostala na Slovensku do nelichotivej situácie.

Apropó: „parlament a vidiek“, treba to nejako sklbiť, urobme niečo zmysluplné, veď ten stav na našom vidieku je viac, ako biedny! Ukázalo sa, že sa to tým vyššie spomenutým vládnucim garnitúram vymyklo z rúk a budú povdačné, keď za ne bude niekto vyhadzovať horúce zemiaky z pahreby. Treba zastaviť úbytok pracovných príležitostí v záujme všetkého čo od pradávna robil na dedine poriadny gazda s gazdinou – oral, sial, kosil, pestoval lichvu, zvažal a skrášľoval obydlie. Všetko dokázal urobiť so zdedeným fortieľom a s veľkou dávkou pokory. Oficiálne – v zákone dáva sa možnosť robiť niečo prospešné aj neoficiálne, avšak – mimo vlády v združeniach, ktoré sa nazývajú MIMOVLÁDNE NEZISKOVÉ ORGANIZÁCIE“ Vzniklo“ Občianske Združenie Vidiecky parlament na Slovensku (OZ VIPA SK). Regruoval sa z iniciatívnych prívržencov platformy, ktoré sa neskôr rozštiepili na mikroregióny, spolky na ochranu životného prostredia, tematicky orientované skupiny mládeže, resp. žien (rodová rovnosť).

Účastníci VIII. Fóra VIPA SK

OZ VIPA SK vyvíja svoju činnosť pre rozvoj vidieka na základe stanovených cieľov- zásluhou neobyčajne kreatívnych členov a členiek. Priblížme si niekoľko podstatných bodov zo Stanov VIPA SK:

Občianske združenie Vidiecky parlament na Slovensku (skrátene OZ VIPA SK), založené v roku 2000 podľa § 6 zákona č. 83/1990 Zb. z. je dobrovoľné mimovládne združenie, ktorého poslaním je presadzovať zvyšovanie kvality života na vidieku a podporovať vidiecke iniciatívy pri riadení vidieckeho rozvoja. OZ VIPA SK pôsobí na území celého Slovenska. Jeho cieľom je podpora integrovaného rozvoja vidieka odbornými advokačnými a informačno-komunikačnými aktivitami, najmä formou dialógu vedeného na národnej úrovni, na základe identifikácie potrieb celkovo na slovenskom vidieku. V Stanovách sú zakotvené state o členstve, riadiacich orgánoch, schôdkovej činnosti, o financovaní, ktoré pozostáva z členských príspevkov, grantov získaných realizáciou projektov, sponzorských príspevkov (dve percentá z daní z príjmov právnických či fyzických osôb). Sídlo OZ VIPA SK je Banská Bystrica, Kapitulská 13.

Počiatky činnosti VIPA niesli všetky atribúty niečoho nového. Prvou významnou aktivitou OZ VIPA SK bola príprava na vzdelávanie ľudí z vidieka a pre potreby vidieka v rámci podpory grantov. Účastníci vzdelávacieho projektu

mali príležitosť získať aj zahraničné skúsenosti. V rámci tohto úspešne zrealizovaného projektu boli vyškolení facilitátori (pomocníci – uľahčovači procesov), ktorí následne vo svojich územiach pomáhali vytvárať mikroregióny, povzbudzovali ľudí pri budovaní verejno-súkromných partnerstiev v predprípravnej vstupovej etape Slovenska do Európskej únie.

Čerpanie eurofondov bolo nesmiernou prioritou najmä výzvami v programe SAPARD, ktorý zamieril „do čierneho“, a to na vidiek. Učili sa spracovávať žiadosti na dotácie, vyznať sa v spletitej sfére zákonov, ale najmä interných regulí hlavného mecenáša: Rozpočtu Európskej únie.

V strede záujmu VIPA SK je prehlbovanie foriem účasti na správe vecí verejných všetkých skupín občanov s dôrazom na ľudí bývajúcich na vidieku. Jeho sústavná iniciatíva dospela do štádia, keď sa stali rešpektovaným partnerom pre svojho veľkého „kolegu“ – Slovenského parlamentu, ktorý musí brať pripomienky VIPA SK k zákonom, čo majú súvislosť s vidiekom, poľnohospodárstvom, environmentalistikou, ale aj s podmienkami práce žien i mládeže, na vidieku s plnou vážnosťou..

Okrem vyššie uvedenej strategickej úlohy chce byť OZ VIPA SR iniciátorom humanizácie kultúrnej a sociálnej klímy na dedine. Venuje sa vyhľadávaniu a tým aj popularizácii talentov v rozličných odboroch činnosti na vidieku. Všetko v prospech tvorby priateľského prostredia pre život ľudí. Stále aktuálne sú témy o emancipácii žien – o rovnosti príležitosti organizovaním súťaže napr. Vidiecka žena roka – „Líderka roka“. Zaujímavou aktivitou OZ VIPA SK je aj organizovanie rôznych súťaží zručnosti (takou je súťaž v zdobení veľkonočných kraslíc, pod názvom „Vandrovalo vajce“). Veľkú odozvu má aj projekt pod názvom „Žena do voza aj do koča“. Veľmi širokú agendu predstavuje tematika „rodinné farmy“. V tejto súvislosti prizýva na svoje zasadnutia odborníkov v danej „branži“. O mliekárstve a syrárstve uskutočnil prednášku nestor slovenského syrárstva Ing. Karol Herian, Csc. Ovocinárskou tematikou zaujal Prof. Ing. Ivan

Hričovský Dr. Sc., apeloval prítomných aby vyhľadávali zanikajúce, avšak vzácne odrody malvíc (jablká, hrušky). So stavom a pokrokom vo vidieckom turizme oboznámil poslucháčov Doc. Jozef Húska Csc. (predseda OZ MAGNA VIA). Nové informácie odzneli aj k tematike „včelárstvo“ (starostlivosť o hygienu pri chove včiel v zmysle regulí EÚ, moderné viacnadväkové – bezmriežkové včelárenie). Prednáška Ing. Jozefa Luptáka bola spojená s ukážkami včelárskych technických pomôcok.

Po uplynutí dvoch rokov od VII. Fóra v spomenutých Mošovciach, ktorého som sa zúčastnil bol som aj podujatím VIII. Fóra v Krupine.

Tentoraz sa preberali témy: Životné prostredie; Medzinárodný rok rodinných fariem vo svete aj na Slovensku; Ženy do koča aj do voza; Postavenie mladých ľudí v spoločnosti. Fóra OZ VIPA SK majú spoločný rys: rokovanie v sekciách (spravidla v štyroch) formou workshopu. Výstupy – sú podkladom pre odporúčanie riešení kompetentným úradom. Ak mám porovnávať, badal som výrazný pokrok aktivity mladých ľudí. Rozdiel bol napríklad v tom, že

svoje erudované príspevky mali spracované pre použitie E – techniky. A diskusia? Ostré škriepky, argumenty, až do takej miery, že sa nedali vyrušiť ani počas ohlásenej prestávky podotýkam, všetko v rámci pravidiel „Fair Play“!

Na záver ešte pár slov o „nadpráci“ na stretnutiach členov, ale aj prizvaných hostí: Organizátori nezabúdajú ani na kultivovanie ducha a dvíhanie národného povedomia účastníkov: Do programu VII. Fóra – Fóra zaradili návštevu rodného domu významnej osobnosti národných dejín – Jána Kollára v Mošovciach a toho roku umožnili v rámci VIII. Fóra prehliadku múzea Andreja Sládkoviča a Terézie Vansovej v Krupine.

Usporiadávajú aj voľnejšie ladené programy: Takou bývajú aj stretnutia záujmových skupín, folklóru, umeleckej tvorby (rezbárstvo, čipkárstvo, „Čipka v Honte“ zhotovovanie regionálnych krojov, kulinárstvo na spôsob starých materí, a podobne). Podporujú aj akcie Verejno-súkromného partnerstva v regiónoch pod názvom „Prichádzajú naši k vašim“. O nich niekedy nabudúce...

Neformálna diskusia účastníkov VIII. Fóra VIPA SK v reštaurácii LIFE CLUB v Krupine

Závery VIII. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku

Dovoľte, aby sme Vás informovali o výsledkoch rokovania **VIII. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku**, ktoré sa konalo 17.-18. októbra 2014 v Krupine a požiadali Vás o pomoc pri odstraňovaní načrtnutých problémov a pri realizácii týchto uvedených aj ďalších vhodných opatrení k zlepšeniu kvality života nás všetkých.

Súčasná nepriaznivá situácia v našej spoločnosti neprispieva k zdravému životu občanov a našou snahou je pomenovať niektoré problémy a navrhnúť aj opatrenia na ich zmiernenie alebo vyriešenie. Mali sme na pamäti aj Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012-2016 a preto pevne veríme, že nami navrhované oparenia neostanú bez povšimnutia a ich riešenia prispedia k zvýšeniu zamestnanosti na celom Slovensku.

Problémy s ktorými sa dennodenne stretávame sú napr.:

- ▶ Nedostatočná etická a morálna výchova mládeže v spoločnosti.
- ▶ Nedostatočná vymožitelnosť práva.
- ▶ Neustály odliv našich absolventov vysokých a stredných škôl do zahraničia.
- ▶ Vysoká nezamestnanosť a zároveň aj neochota pracovať na vidieku a v poľnohospodárstve.
- ▶ Nízka podpora zdravej výživy, napr. podpora školského mlieka a ovocia.
- ▶ Chýbajúca perspektíva, nemenná koncepcia rozvoja poľnohospodárstva vrátane fariem na dobu aspoň 20 rokov.
- ▶ Neustály úbytok ornej pôdy, ktorá sa používa na výstavbu priemyslových objektov.
- ▶ Nevyužitie a zarastené lúky a pasienky. Rozdobenosť a nedostupnosť poľnohospodárskej pôdy.
- ▶ Rozbujnená štátna administratíva.
- ▶ Neustále zhoršovanie podmienok podnikania.

Už dlhé roky úlohou Vidieckeho parlamentu na Slovensku je zvyšovanie kvality života na vidieku. Spolupráca, morálne zásady, etika sú hodnoty, ktoré nám nedovoľujú vrátiť sa späť. Podporujeme snahy aktívnych občanov, ktorí chcú čosi po sebe zanechať pre budúce generácie.

Závery z rokovania VIII. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku 17. – 18. októbra 2014

VÝSTUPY Z PRACOVNEJ SKUPINY – ŽENY DO VOZA AJ DO KOČA II.

1. Problém: Ženy často vykonávajú neplatenú prácu. Starostlivosť o postihnuté deti, ZŤP občanov, seniorov...

Riešenie: Vytvoriť mechanizmus ohodnotenia neplatennej práce žien, túto prácu započítať do odpracovaných rokov žien aj mužov v rovnakých životných situáciách pre sociálne zabezpečenie.

Počas obdobia materskej a rodičovskej dovolenky v prípade starostlivosti o odkázanú osobu, stanoviť pri výpočte dôchodku – priemerný mzdový bod národného hospodárstva.

2. Problém: Slabá informovanosť o zosúladovaní rodinného a pracovného života.

Riešenie: Podporiť projekty na zvýšenie rodinného a pracovného života, spoluprácu vidieckych MVO pre vytváranie sietí a partnerstiev v tejto oblasti s obcami, podnikateľmi a inými záujmovými združeniami a organizáciami.

3. Problém: Ženy sa málo zapájajú do verejného života.

Riešenie: Vytvorenie podmienok pre zapojenie žien do verejného života.

4. Problém: Nikto nerieši potreby žien, mužov na materskej a rodičovskej dovolenke.

Riešenie: Pilotný projekt „Rodina a práca“ navrhnutý MPSVR SR, odborom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí implementovať v praxi. Viest diskusiu o potrebách rodičov na materskej dovolenke a rodičovskom príspevku. Zapojiť širšiu cieľovú skupinu, ktorá neobmedzuje len zapojenie sociálne vylúčené skupiny občanov (málo vzdelané ženy, mladých, nezamestnaných...) alebo vzdelané ženy len vo vekovej skupine nad 29 rokov a pod. Projekt dáva Impulz obciam a mestám poskytnúť priestory na vytvorenie nových pracovných miest, starostlivosť o všetky deti.

VÝSTUPY Z PRACOVNEJ SKUPINY – POSTAVENIE MLADÝCH ĽUDÍ V SPOLOČNOSTI

Mládežnícka politika a práca s mládežou na miestnej a regionálnej úrovni.

Mladí ľudia z vidieka, sú aktívni, zapájajú sa do rôznych dobrovoľníckych a voľno-časových aktivít (darcovstvo krvi, pomoc ostatným, organizovaním rôznych podujatí pre svojich rovesníkov, venujú sa športu a umeleckým činnostiam a i.).

Mladí ľudia si uvedomujú ich vlastné potreby pre aktívne a efektívne využívanie ich voľného času v mieste ich bydliska.

1. Problém: Nie sú spokojní s tým, že jediná možnosť je návšteva pohostinského zariadenia. Uvítali by viac športovísk, kultúrnych podujatí a priestor pre neformálne stretávanie sa.

2. Problém: Mladí ľudia poznajú žiacke školské rady a mládežnícke parlamenty. Vo väčšine prípadov však tieto sú zriadené formálne a podieľajú sa len na organizovaní podujatí pre rovesníkov. Mladí ľudia nevnímajú mládežnícku

ke parlamenty ako svoje reprezentatívne orgány (školy/mesta/regiónu), ktoré majú zbierať požiadavky a podnety od ostatných mladých ľudí a postupovať ich autoritám (riaditeľ/pedagóg/zástupcovia samospráv).

3. Problém: Mladí ľudia vnímajú samy seba ako jednotlivcov, čo vyúsťuje v pocit, že jednotlivec nič nemôže zmeniť a ich hlas nie je dôležitý a nezaváži pri rozhodovaní o oblastiach, ktoré sa týkajú ich života.

Kompetencie mladých ľudí pri príprave na ich spoločenský život

4. Problém: Najvyššia miera nezamestnanosti (45,10%) bola u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov.

5. Problém: Pre mladých ľudí na Slovensku, študentov na strednej škole, je dôležité prepojenie školského vzdelávania ako základného praktického rámca, ktorý musí byť doplnený praktickými zručnosťami z povinnej praxe u zamestnávateľov. Povinná prax musí byť zabezpečená partnerstvom medzi školou a firmami, prípadne podnikateľmi v konkrétnom regióne. Povinná prax môže takýmto spôsobom zvýšiť zamestnanosť a využívanie zdrojom na zamestnávanie mladých ľudí do 29 rokov.

6. Problém: Mladí ľudia identifikovali, že je potrebné neustále zvyšovať informovanosť a možnosti kariérneho poradenstva v príprave na povolanie (ako napísať životopis, príprava na pracovný pohovor a i.). Informácie pre mladých ľudí musia byť zo všetkých oblastí ich života a záujmov podané zrozumiteľnou formou a prostriedkami (sociálne siete, online portály, osobné stretnutia, konzultácie a i.).

7. Problém: Mladí ľudia pre vhodné uplatnenie sa na trhu práce v rámci ich získanej kvalifikácie potrebujú podporu pri získavaní praktických zručností v oblasti kľúčových **Kompetencií pre celoživotné vzdelávanie.**

V tejto oblasti je potrebné:

Riešenie 1: Podporovať vytváranie možnosti pre mladých ľudí, aby mohli zmysluplne využívať svoj voľný čas (športoviská, kultúrne podujatia a i.)

Riešenie 2: Podporovať žiacke školské rady a mládežnícke parlamenty v ich činnosti ako reprezentačných orgánov, ktoré zastupujú mladých ľudí z regiónu.

Riešenie 3: Podporovať prepojenie formálneho a neformálneho vzdelávania pri zabezpečovaní povinnej praxe počas prípravy na budúce povolanie a spoločenský život. Povinná prax môže byť zabezpečená partnerstvom školy a firmou/podnikateľov z regiónu. Absolvovanie povinnej praxe môže prispieť k zvýšeniu vzťahu mladých ľudí k regiónu, z ktorého pochádzajú.

Riešenie 4: Podporovať informovanosť mladých ľudí v oblastiach, ktoré sú dôležité pre ich zdravý vývoj (napr. vzťah k rodnému regiónu, pôde, zdravej výžive a i.) v adekvátnej forme a jazykom mladých ľudí.

Riešenie 5: Absolventi by mali odpracovať minimálne 5 rokov na Slovensku po ukončení vysokoškolského štúdia hradeného zo štátnych zdrojov.

Riešenie 6: Podporovať štúdium znevýhodnených mladých ľudí vo vzdialenejších mestách/regiónoch prostredníctvom štipendií.

VÝSTUPY Z PRACOVNEJ SKUPINY – ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

1. Problém: Slabá zapojenosť obyvateľstva do triedeného zberu.

Riešenie: Osveta prostredníctvom škôl, propagácia separovaného zberu v domácnostiach cez rôzne akcie – vydanie zberového kalendára s vyznačenými spôsobmi zberu (zberový kalendár) do každej domácnosti.

2. Problém: Vyhadzovanie funkčných vecí, ktoré sú len morálne opotrebované alebo nadbytočné v domácnosti, čím sa zvyšuje objem komunálneho odpadu.

Riešenie: Poskytnutie týchto vecí sociálne slabším rodinám prostredníctvom zberových dvorov (za cenu skladových nákladov)

3. Problém: Vznik a odstraňovanie čiernych skládok (opustený odpad).

Riešenie: Zvýšiť trestno-právnu zodpovednosť pôvodcu čiernej skládky, jednoznačne definovať zodpovednosť za likvidáciu čiernej skládky (majiteľ pozemku VS, obec)

4. Problém: Škodlivé strešné krytiny (eternit). Ľudia musia platiť za odstránenie a odvoz eternitových striech, náklady na novú krytinu sú rovnaké (demontáž a odvoz).

Riešenie: Nastaviť benefity pre majiteľov takýchto krytín na výmenu krytiny.

VÝSTUPY Z PRACOVNEJ SKUPINY – MEDZINÁRODNÝ ROK RODINNÝCH FARIEM VO SVETE

1. Problém: Súčasná legislatíva je veľmi komplikovaná, často krát aj vzájomne protirečivá a nezohľadňuje podmienky malých a začínajúcich farmárov.

Riešenie: Potrebné zjednodušiť a diferencovať v súčasnosti platnú legislatívu pre rôzne úrovne potravinárskych podnikov a farmárov, vrátane začínajúcich.

Zodpovedné: MPRV SR

2. Problém: Málo slovenských výrobkov na trhu.

Riešenie: Za účelom podpory našich výrobcov a spracovateľov je potrebné presadzovanie predaj slovenských potravinárskych výrobkov na našom trhu, a to minimálne 50 % výrobkov vo všetkých obchodných reťazcoch.

Zodpovedné: MPRV SR a Ministerstvo vnútra SR

3. Problém: Málo efektívny predaj farmárskych výrobkov.

Riešenie: Za účelom efektívnejšieho predaja farmárskych výrobkov, ich propagácie a aj zabezpečenia ich čerstvosti a aj záruky kvality výrobku od konkrétneho výrobcu je potrebné podporovať realizáciu farmárskych trhov a predaj produktov z regiónu v každom okresnom meste, alebo aj v strediskových

obciach. Pritom treba vytvoriť podmienky na zabezpečenie všetkých zdravotno-bezpečnostných i hygienických požiadaviek.

Zodpovedné: MPRV SR

4. Problém: Neexistuje ucelená dostupná informácia ako v jednotlivých štátoch EÚ štát pomáha poľnohospodárskemu sektoru a rodinným farmám.

Riešenie: Vypracovať štúdiu foriem priamej a aj nepriamej pomoci štátu poľnohospodárskym podnikom a farmárom v Európskej únii a navrhnuť dostupné možné formy priamej a aj nepriamej pomoci na naše podmienky, ako aj spôsob ich realizácie.

Zodpovedné: MPRV SR a VUEPP

5. Problém: Nezaujímam a obavy začať pracovať v poľnohospodárstve aj dôvodom sociálneho zabezpečenia.

Riešenie: Za účelom zvýšenia záujmu o prácu v poľnohospodárstve a aj na farmách je potrebné legislatívnou formou zabezpečiť výrazné a individuálne odstupňovanie zásluhovosti systému sociálneho zabezpečenia (diferencovať prispievateľa od poberateľa nárokovateľných dávok).

Zodpovedné: MPSVR SR

6. Problém: Likvidačný poplatok za likvidáciu živočíšneho odpadu (kafiléria). Ceny za likvidáciu živočíšneho odpadu v kafilérii sú pre farmárov neúnosné a zabráňujú rozvoju živočíšnej výroby.

Riešenie: Je potrebné, aby rezort životného prostredia legislatívne zabezpečil bezplatnú likvidáciu odpadu živočíšneho pôvodu a eliminoval tak riziko ohrozujúce životné prostredie.

Zodpovedné: MŽP SR a MPRV SR

7. Problém: Kurzy pre farmárov, kvalita, dostupnosť, uznateľnosť.

Riešenie: Zmapovať súčasné akreditované kurzy pre farmárov a ich poskytovateľov. Zároveň je potrebné nastavenie systému kvality v rámci vzdelávania farmárov a vytváranie základných štandardov v oblasti vzdelávania farmárov.

Zodpovedné: MPRV SR a MŠVVŠ SR

8. Problém: Nedostatočná sebestačnosť na vidieku v službách a v kultúre.

Riešenie: Priebežne a systematicky v každej väčšej obci vytvárať podmienky na sebestačnosť vidieka v oblasti sociálnych a kultúrnych služieb a tak zlepšovať kvalitu života na vidieku aj pre mladých ľudí. Podporiť tradičné remeslá i kultúrne tradície.

Zodpovedné: MPRV SR, MPSVR SR

9. Problém: Nezdravá výživa obyvateľov.

Riešenie: Celoštátna a trvalá podpora propagácie zdravej výživy a zdravého stravovania sa s dôrazom na zdravé a bezpečné domáce čerstvé potraviny. Pritom treba presadzovať podporu miestnych a regionálnych špecialít. Hľadanie aj projektovej podpory a odskúšanie pilotného projektu aspoň na jednej škole v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania.

Zodpovedné: MZ SR, MŠVVŠ SR a MPRV SR

10. Problém: Majetok občanov, farmárov, podnikateľov vystavený rôznym rizikám.

Riešenie: Ochranu majetku, vrátane fariem a poľnohospodárskych plodov a zariadení, od cudzích ľudí, ako aj od lesnej zveri, je potrebné zabezpečiť účinnejšími legislatívnymi i poriadkovými službami ako je tomu doposiaľ.

Zodpovedné: MV SR

Závery z rokovania VIII. Fóra Vidieckeho parlamentu na Slovensku boli odsúhlasené účastníkmi/účastníčkami v Krupine dňa 18. októbra 2014.

